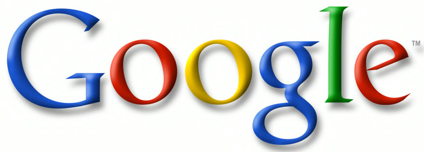

TAYLOR INSTITUTION
DOMI NUS ILLU MINA TIO MEA

Jos. Linský

1819.

I. d.

17

G.

RUKOPIS KRÁLODWORSKÝ.

Sebránj lyricko - epických Národnjch Zpěwů,

wěrně wpůwodnjm starém gazyku, též w obnoweném pro snadněgšj wyrozuměnj, s připogenjm německého přeloženj.

STAROBYLÝCH SKLÁDANJ

Djl zwláštnj.

WYDÁN

OD

WÁCLAWA HANK

WPRAZE,
u Bohumila Haze a Joz. Krauſe.
1819.

PŘIPOMENUTJ.

Gako Řekowé, Plawci Argonštj, Hrdiny před Trogj, a sedmero Reků na bogištjch Thebánských — gako tito swého Homéra, Aeschyla a Orfea nalezli; tak zpjwali naši Lumjrowé a Zábogowé slawné činy starobylých Hrdin, wálky knjžat, krwawé půtky zemanů, slasti a strasti lásky a giná podobná dobrodružstwj; toho nám poskytuge důkaz tento wýborný zlomek lyricko-epických nerymowaných národnjch zpěwů, o nichž práwem Dobrowský we swé historii českého gazyka prawj, že Wšecko *přewyšugj, co se posud starých básnj našlo.*

Bylo to w loni dne 16. *zářj co sem poklad ten w Králowé Dwoře we sklepě w kostelnj wěži, přebjrage se w žižkowských střelách, našel. Na prwnj pohled zdály se to býti latinské modlitby, ale gaká radost hnula srdcem mým, spatře že to česky, a gak zrostala radost ta, když sem čjm dále tjm wjce wýbornosti*

a přjgemnosti nacházel! Přebudiž bohužel! že toho gen 12 malých listků a dwa uzaučké praužky ostalo. Gest to na pergameně drobňaunkau literau psáno, a podlé liter saudj P. Dobrowský, že to bylo mezi 1290 a 1310 přepisowáno, skládáno pak zwlášť některych kusů, mnohem dřjwe. Tjm wjce gest k politowánj nenahraditedlná ztráta ostatnj částky, která této zachraněné ani přirownána býti nemůže; neboť celé sebránj záleželo neyméně ze třj knih, gakož widjme z nápisů pozůstalých kapitol třetj knihy. Co w sobě prwnj a druhá kniha zawjrala, nesnadno gest se domeyšleti, protože žádných znánj nezůstalo: neyspjše delšj hrdinské zpěwy. Kdyby každá z těch 25 chyběgjcjch kapitol gen dwě básně byla obsahowala, tedy se giž gen z třetj knihy 50 básnj ztratilo!

Kdo nám nynj powj gména Skladatelů? Kdo toho, který ge s takowau chutj w gedno sebral? Nezpjwalit' toliko mužj obecnj, mnohý statečný Rytjř básnil swau pjseň an meč a přjlbice w kautě spocjwali. Zdaž sám král Wáclaw, otec Otokarůw (+ 1253) nezpjwal? česky? — a snad některé geho pjsně Němci sobě přeložili, gemu se tjm zachowati chtjce. *) *Zdaž nešťiastný Záwiše*

*) J. G. Eccardi hist. stud. etym. p. 165.

Wjtkowic, který 1292 stiat byl, zdaž on u wězenj některau částku těchto zpěwů nesložil? aneb snad sebránj toto sám nepořádal? Newiděllí Hagek a snad i Balbjn rukopisy geho)? — Pročby Čech německy zpjwal? — Zpjwalť Lumjr gestě dřjwe, a slowy i pěnjm pohýbal Wyšehrad i wše wlasti! Mámeť „Ha ty náše slunce!" mámeť i pjseň Wogtěchowu.**)*

Těmito Zpěwci a gich Pjsněmi pučelo se sjmě krásných wědomostj: neskonalau wnadu, neyněwinněgšj radost, neywznešeněgšj rozkoš wléwali w žiwot Národů. Mnohý zwuk nám na wěky zašel: mnohé pjsně snad gestě w puchu tmawých a zasutých sklepů prắchniwěgj, neboť málo co wzteku přepiaté horliwosti ušlo.

Nalezený Rukopis kladu tuto pjsmě od pjsmene gak na pergameně stogj, ge-

---

*) *Tu mnoho rozlicznych pjsnj slozil, neb byl muz dosti uczeny a wyborny zpiewak. Kronyka* Hag.

Ubi multas lepidasque in fortunae suae solatium cantiunculas, quas manuscriptis codicibus saepius inveni, composuit. Epit. hist. p. 296.

**) *Starob. Sklad. djl I. str.* 200. *a III.* 250.

diné werše pro pohodlnost čtenářů na řádky rozděliti sem se osmělil. Pro lepšj wyrozuměnj gazyka starého odsjlám na I. a II. djl Starob. Skládanj, kdežto sem o neypotřebněgšjch wěcech staročeské Gramatyky pogednánj položil. Obnowené moge wyloženj nedosáhlo a dosáhnauti nemůže důkladnosti a krásy půwodnjho čtenj, neboť sem musel mimo giné zwlášť Dualy a zastaralé prosté minulé časy (Praeterita narrativa *neb* historica, *též* Part. pass. Præs. *nedozjram, sražem, naplniema;* Dat. pl. augm. *Tatarowóm, Bohowóm &c.) což řeči newyrownané určitosti, ráznosti a žiwosti dodáwá, w množný počet, a djlem w složené minulé časy djlem w budaucj proměniti.*

Ruské přeloženj pro nedostatek pjsma zadržeti se muselo.

W Praze dne 16. *zářj* 1818.

HANKA.

RUKOPIS

KRÁLODWORSKÝ.

— — — — rn les
tamo kamsie wladiki sniechu
sedm sich wladik sudatnimi sbori
Vihondub tamo sniem snahu chuata
se wsiu chasu suoiu temnê noczniem
sie chasa mu biese nasto chlapow
wsiechsto imiese w noznach brsietne mecie
kmeciê wsiechsto imiese mocna paze
hvihoniu w utrobach statnu vieru
dostupichu mita strsiedê lesa
podachu si kolem prauie rucie
tichimi slouesi houorsili
Nocsie prsieualise prsies polnoci
pokrocise kiutru sedoseru
aita uece Vihon kniezu Oldrie
hoi poslisti ueleslauni knieze
boh ti buiarost da uwsie udi
boh ti da wiehlasi vbuinu hlauu
ti ny uedi ‚pti zlim polanom
potuem slouie poidem vpuo wleuo
bud vprsied bud wzad vwsie potki lute
wzhoru wzmuste chrabrost buinich srdec
Aita kniez wzie ppor wmocnu ruku 23

— — — — rn les,
tam kde wládyky se wšickni sešli,
sedm těch wládyk s udatnými zbory.
Wyhoň Dub tam s njm se snahau chwátá
se wšj se swau chasau temnem nočnjm,
ta chasa mu byla na sto chlapů,
wšech sto mělo w pošwách břitké meče,
k mečům wšech sto mělo mocné paže,
k Wyhoni pak w srdcjch statnau wjru.
Dostaupili meyta středem lesa,
podali si kolem prawé ruce
a tichými slowy howořili.
Noc se přewalila přes půlnoci,
pokročila k gitru šedošeru,
ay tu wece Wyhoň Oldřichowi:
Hoy poslyš ty weleslawný knjže!
Bůh ti bugarost dal we wše audy,
Bůh ti dal maudrosti w bugnau hlawu;
nuž ty nás weď proti zlým Polanům,
po twém slowě půgdem w prawo w lewo,
buď wpřed, buď wzad we wše půtky ljté.
Wzhůru wzmužte chrabrost bugných srdcj!
Ay tu kněz wzal prapor w mocnau ruku:

zamnu zamnu chrabro napolani
napolani whi nasich zemi
hrrnusesie zaniem osm wladik
swladikami trsiesta polsta voinow
voinow prsieudatnich tamo kdie bie
mnostuie polan rozualeno wessnie
Nawrsie kdie stachu pokrai lesa
ai wsia pha mlcie viutrsniem spani
wltauasie kursie wraniei parsie
zaphu sie ,pmodruiu wrrsi
zawrchi wzchod sedi ,piasniuie
shori dolow ticho wsietichunko
w tichei pze chitro pokrichusie
oruzie wsie krzni zahalichu
Ide pastucha po serem iutrsie
hlasa branu otworsiti wzhoru
slise stze volanie pástusino
otworsi mu bnu prsieswltauu
wznide pastirs namost hlasno trubi
wzkoci kniez namost sedm wladik zaniem
,pkni cwala se wsiem sesuî ludê
uderichu rani bubni hromne
uirazichu zuuki trubi hluczne 46

„Zamnau, zamnau chrabřc na Polany,
na Polany wrahy našich zemj!"
„Hrnulo se zanjm osm wládyk,
s wládykami tři sta půl sta mužů,
mužů přeudatných tam kde bylo
množstwj Polan rozwaleno we snu.
Na wrohu kde stáli po krag lesa,
ay wše Praha mlčj w gitřnjm spanj,
Wltawa se kauřj w ranj páře,
za Prahau se promodrugj wrchy,
za wrchy wzchod šedý progasňuge.
S hory dolů!" Ticho, wšetichaunko,
w tiché Praze chytře pokryli se,
zbraně wšecky krzny zahalili.
I gde pastucha po šerém gitře,
hlásá bránu otewřjti wzhůru;
slyšj stráž wolánj pastuchowo,
otewře mu bránu přes Wltawu.
Wzegde pastýř na most, hlasně traubil,
wzskočil knjže na most s wládykami,
každý cwálá se wšjm se swým lidem.
Udeřily rány bubny hromné,
wyrazily zwuky trauby hlučné,

chorubui tu sbori namost wrazia
uesmost otrsasasie pod iich dauê
stch uderi uwsie upolani
ai polene oruzie chuataiu
ai wladiki sieczne rani seku
polene tu skaciu siemotamo
dauem trciu kubranie prsiekopi
daledale prsied udatnu sieciu
ai uicestuie iesti bohem dano
wstane iedno slunce powsiem nebi
wstane Jarmir nad wsiu zemiu opiet
roznosisie radost powsiei pze
roznosisie radost kolkol phi
rozletnusie radost powsiei zemi
powsiei zemi ot radostnei phi. 61

Pocinasie kapitule sestmezcietma trsie-tiech knih opobitisasikow.

Aiti slunce aisluneczko
tilisi zalostiuo
ðie ti swietis na ny
na biedne ludi
kdie iest knniez kdie lud nas brani

korauhwe tu s zbory na most wrazj,
wes most otřásá se pod gich dawem.
Strach udeřil we wšecky Polany,
ay Polané zbraně se chápagj,
ay wládyky sečné rány sekau:
Polané tu skáčj semotamo,
dawem trčj ku bráně přjkopy;
dále dále před udatnau sečj.

Ay wjtězstwj gesti Bohem dáno,
wstane gedno slunce po wšem nebi,
wstane Jarmjr nad wšj zemj opět.
Roznese se radost po wšj Praze,
roznese se radost wůkol Prahy,
rozletne se radost po wšj zemi,
po wšj zemi od radostné Prahy.

BENEŠ HERMANOW.

Ay ty slunce, ay slunéčko,
tyli gsi žalostiwo!
čemu ty swjtjš na nás
na bjdné lidi.

Kde gest knjže, kde lid branný?

kotie daleko zaiel
kto ny wrahô uitrze
sira wlastice
dluhim tahem niemci tahu
asu niemci sasici
otzhorsielskich drsiewnich hor
wnase kraiini
Daite nebozatka daite
strsiebro zlato zbozice
paki wam wizehaiu
duori chizice
awsiecko nam uizehach
strsiebro zlato pobrachu
houiedce otehnachu
dale ktroskam idu
netuzte kmetie netuzte
iuz uam trauiczka wstaua
tako dluho stupana
cuzim kopitem
vite uence zpolskich kuetow
sue ui,pstiteliu
oseniesie zelena
,pmieniesie wsie

k Olě dalcko zagel,
kdo nás wrahům wytrhne,
osiřelá wlast!
Dlauhým tahem Němci táhnau
a gsau Němci Sasjci;
od zhořelských dřewných hor
w naše kraginy.
Deyte nebožátka, deyte
střjbro, zlato zbožiae,
a pak wám wypálegj
dwory, chalupy.
A wšecko nám wypálili,
střjbro, zlato pobrali,
howada odehnali;
dále k Troskám gdau.
Netužte kmeti netužte
giž wám trawička wstáwá,
tako dlauho stupaná
cizjm kopytem.
Wigte wěnce z polnjch kwětů
swému wyprostiteli;
osenj se zelená,
proměnj se wše.

Ruciesie ꝓmienise
aita Benes hermanow
tamo lud w hromadu zue
ꝓtiw sasikom
shluciechusie kmetsti lude
w lese podhrubu skalu
wsiak zaoruzie ime cep
ꝓtiuo w̃hom
bencs benes wprsiedu iede
zaniem wes lud drazliui
pomstu pomstu uola wsicm
sasom pleniucim
Aita hnieui vchuatichu
krutostiu obe st̃nie
wzbursichu sie wutrobach
rozezlenich muz
rozohnichu zraki ieiu
ꝓtiw sobie s̃tsiuo
wztanu kigi nad kie
kopie nad kopie
srazistie tu obie stranie
iakzbi les wlessie ualil
iak blesk hroma ponebi 51

Rychle se wše proměnilo,
ay tu Beneš Hermanow
tamo lid w hromadu zwe
proti Sasjkûm.
Shlukli se tu sedlštj lidé
w lese pod Hrubau Skalau,
každý za zbrani gal cep
proti swým wrahûm.
Beneš, Beneš w předu gede!
za njm wes lid drážliwý,
pomstu, pomstu wolá wšem
Sasûm plenjcjm.
Ay tu hněwy uchwátili
krutostj obě strany,
wzbauřili se w wnitřnostech
rozezlených mužû.
Rozohnili oči gegich
proti sobě strašliwě:
wstanau kyge nad kyge,
kopj nad kopj.
Srazily tu obě strany,
gakžby les w les se walil,
gak blesk hromu po nebi,

tako blesk meciew
wzezuucie skrsiek hrozonosni
poplasi ues zuers leski
wsie nebeska letadla
az potrsieti wrch
rozlehasie pouvalech
otskalnatich hor
turaz kiew tu meciew
iak kot uetchich drsiew
tako stasta obie stranie
ptiw sobie bezhnutia
nazasazenu patu
napewnu litku
Obratisie benes wzhoru
kinu meciê napuo
tamosie sila hrnu
kinu naleuo
iwleuo buřsise sila
otzad naskalnati lom
izloma wsie kamenie
naniemce wrhu
ide potka schluma wrowniu
ibi niemcem vpieti 74

tako blesk mečů.
Zezwučel křik hrozonosný
poplašil wši zwěř lesnj,
wšecko nebeské ptactwo
až po třetj wrch:
Rozléhá se po udoljch
od skalnatých hor,
tu ráz kygů, tu mečů,
gak kot starých dřew.
Takto stály obě strany
proti sobě bez hnutj
na zasazených patách,
na pewných leytkách.
Obrátil se Beneš wzhůru,
kynul mečem na prawo,
tam se sjla hrnula,
kynul na lewo
i w lewo baušila sjla;
od zad na skalnatý lom
a z lomu wše kamenj
na Němce wrhau.
I gde půtka s chlumu w rowni,
bylo Němcům upěti,

ibi niemcem prnuti
ipobitie iim. 76

Pocinasie ouelikich boiech krsiestan statari.

Zniestuiu uam pouiest ueleslaunu
ouelikich potkach lutich boiech
nastoite i ues suoi vm zbieraite
nastoite inadiwno wam sluchu
Ve wlasti kdie Olomuc wewodi
iesti tamo hora neuisoka
neuisoka hostainow iei imie
mati bozia diui tamo tuorsi
Dluho wlasti nasie wmirsie biechu
dluho obih mezi ludê ktuese
neotwzchoda wzemiech bursia wstase
wstase dcersiedle taterska chama
iuz krsiestenstilude ꝓkamenie
ꝓperli iꝓzlato zabili
Lepa kublaiewna iako luna
uslise ze wlasti nazachodie
wsichze wlastech luda mno ziue
otpuisie poznat nrauow cuziech 18

bylo Němcům prchnauti —
i pobitj gim.

JAROSLAW.

Zwěstugi wám powěst weleslawnau,
o welikých půtkách, ljtých bogjch,
nastogte i wes swůg um zbjrcyte,
nastogte i nadiwno wám sluchu.
We wlasti kde Olomauc wéwodj,
gesti tamo hora newysoká,
newysoká Hosteynow gj gméno,
Máti Božj diwy tamo twořj.
Dlauho wlasti naše w mjře byly,
dlauho hognost mezi lidem kwětla,
než od wzchodu w zemjch bauře wstala,
wstala pro dceř tatarského chána,
giž křestianštj lidé pro kamenj,
pro perly i pro zlato zabili.
Krásná Kublagewna gako luna
uslyšj že wlasti na západě,
w těchže wlastech lidu mnoho žiwe;
otprawj se poznat mrawů cizjch.

nanohi tû skoci iunow desiet
iduie dieuie ku pwodu ieie
nahrnuchu cie trsieba biese
iwsedachu wsi narucie konie
ibrachusie kamo slunce spieie
Jako zora poiutrsiesie sieie
kehdi nadmrkaui sumi wznide
tako siedci kublaiewa chama
rozenu istroinu krasu siese
obwleciena biewsia wzlatohlawie
hrrdlo niadra rozhalena imiese
uienciena kameniem i plami
diuiechusie niemci krase take
zauidiechu bohatstwo iei uelim
strsiezechu iei puti ieie drahu
vjpadnuchu naniu mezi drsieui
zabichu iu ipobchu sbozie
Kdizsie slise kublai cham taterski
ciesie sta sedceru ie drahu
sebra woie sewsiech wlasti ualnich
tieze swoi kamo slunce spieie
slisechuto krali nazachodie
ez cham spieie na ludne ich wlasti 41

Na nohy tu skočj gunků deset
i djwě panny, ku prowodu gegj:
nahrnuli čeho třeba bylo,
i wsedali wši na rychlé koně,
i brali se kamo slunce spěge.
Gako zoře po gitru se stkwěge
když nad zamračené lesy wzegde,
tak se dcera Kublagowa chána
rozenau i strognau krásau stkwěla,
oblečena wšecka w zlatohlawě,
hrdlo ňadra rozhalena měla,
wěnčena kamenjm i perlami.
Diwili se Němci kráse také
záwiděli bohatstwo gj welmi,
střehli gj hned cesty gegj stopu,
wypadnuli na ni mezi stromy,
zabili gi, i pobrali zbožj.
Když to slyšel Kublag chán tatarský,
co se stalo s dcerau geho drahau,
sebral wogska se wšech wlastj walných,
táhl s wogsky kamo slunce spěgě.
Slyšeli to králi na západě,
že chán spěchá na lidné gich wlasti,

sroticlusie druhi kedruhe
isebrachu ,pueliku voisku
itazechu polem ,ptiw iemu
narowni(sie) walnei polozichu
polozichu ichama zdie zdachu
kublai kaze wsiem suim czarodieiem
hadaciem huiezdarsiê kuzelnikom
abi zuiestouali uhodnucè
kterakibi konec boi imiel wzieti
sebrachusie nalit czarodeii
hadaci huiczdarsi kuzelnici
naduie stnie kolo rostupichu
inadli trest crnu polozichu
iiu naduie polie rozcepichu
pruei pole kublai imie wzdiechu
vterei polie krali imie wzdiechu
vetchimi sloueši nadsim wzpiechu
pociechu trsti spolu voieuati
itrest kublaieua swicezise
Wzradouasie mnostuie wsie luda
,pkni tecie rucie koniê suoi
idorsadsie voie postauichu
krsiestene niswieti neimiechu 64

srotili se druhý ke druhému,
i sebrali přewelikė wogsko
i hned táhli polem proti němu.
Na rowni se walné položili,
položili a chána zde ždali.
Kublag káže wšem swým čarodějům,
hadačům, hwězdářům, kauzelnjkům,
aby zwěstowali uhodnauce,
kterakýby konec bog měl wzjti.
Sebrali se náhle čaroděgi,
hadači, hwězdáři, kauzelnjci,
na dwě strany kolo rozstaupili
i na děl tresť černau položili,
a gi na dwě půly rozštěpili;
prwnj půle Kublag gméno wzdali,
druhé půle králi gméno wzdali,
starými slowesy nad tjm wzpěli.
Počali třti spolu bogowati,
a tresť Kublagowa swjtězila:
Wzraduge se množstwj wšeho lidu,
každý běžj rychle ke swým konjm,
i do řad se wogska postawila.
Křesťané ni rady nedrželi

ahnachu bezuma wrsadi pohan
staku pichu iaku śilu imiechu
tusie prui boi whromadu srazi
strsieli dscichu iako ʟpual smkow
oscepow lom iako rachot hroma
blsket meciew iako ohen bursie
obie stranie iarobuinu śilu
druha druzie postupati brani
pohani iuz mnostuie krsiestan hnase
iiuzbi iim biliodoleli
bineprsiśli czarodei wnouie
ʟpnesucc titrsti rozcepene
Tateresie uele zapolechu
nakrsiestani luto uirazichu
tako krupoie posobie hnachu
ze ieiak zuers plachi rozprnuchu
tu scit leze tu helmice draha
tukon wlecie wstrsiemnech voieuodu
tu sien ieśutno wtatari tecie
ande milosrdie ‚pboh ‚psi
tako tateresie roznoichu
wzkrsiestani dan cietnu polozichu
duie kralewstuie sobie podmanichu 87

a hnali bez umu wřady pohan
s takau pychau, gakau sjlu měli.
Tu se prwnj bog whromadu srazil,
střely dštily gako přjwal s mraků,
oštěpů lom gako rachot hroma,
bleskot mečů gako oheň bauře:
obě strany garobugnau silau
gedna druhé postaupati brání.
Množstwj křesťanů pohany hnalo
a gižby gim byli odolali,
by nepřišli čarodėgi wnowě,
přinesauce ty třti rozštěpené.
Tataré se welmi zapálili,
na křesťany ljtě wyrazili,
tako krutě ge po sobě hnali,
že ge gak zwěř plachau rozprchnuli.
Tu štjt ležj, tu přjlbice drahá,
tu kůň wleče w třmenech wogewodu,
tu ten nadarmo w Tatary teče,
onde milosrdj pro Bůh prosj.
Tako Tataré se rozřjtili,
křesťanům daň hroznau položili,
dwě králowstwj sobě podmanili,

stari kieu inouihrad ‚pstran
wzkorsie roznosisie horsie wzemiech
powsiech wlastech lud sbierati stanu
postauichu cztirsie ualne voie
obnouichu wrastuie statarini
Tateresie hnuchu vpuu stnu
iakmk czni kehdi ledê hrozi
posuti urodi tucznich poli
takobi roi slisan otdaleka
nalit uhrsie wsetninisie shluku
nalit oruzeni snimi strsietnu
auiesutbi chrabrost udatenstuie
wiesut wsie iich drzostne wspieranie
srazuce tatere strsiedem wrsadi
rozprnuchu wsie iich voie cietne
poplenichu wsiecie wzemi biese
otstupi nadieia wsie krsiestani
ibi horsie horsia wsieho wiecse
wzmodlichusie bohu zalostiuo
biie spasal sich tatar zlostiuich
vstanohospodine whnieuie suoiem
s‚pstny whow s‚pstny stihaiuciech
potlaciti chtieiu dusu nasu

starý Kygew i Nowgorod prostran.
W brzce roznosj se hoře w zemjch,
po wšech wlastech lid zbjrati počnau;
postawili čtyry walná wogska,
obnowili wražstwj s Tatarjny.
Tataré se hnuli w prawau stranu
gak mrak černý kehdy ledem hrozj
posuti aurody tučných polj,
tako byl rog slyšán od daleka.
Nakwap Uhřj w setniny se shluknau,
nakwap ozbrogeni s nimi setknau;
ale darmo chrabrost udatenstwj,
darmo wše gich drzostné wzpjránj.
Srazjce Tataré středem w řady,
rozprchnuli wše gich wogska hogná,
poplenili wše, co w zemi bylo.
Odstaupj naděge wše křesťany,
bylo hoře, hoře wšeho wětšj.
Wzmodlili se Bohu žalostiwě,
by ge zprostil těch Tatarů zlostných:
„Wstaň o Hospodine we swém hněwu!
sprosť nás wrahůw, sprosť nás stjhagjcjch,
potlačiti chtěgj duši naši,

okluciuce ny wnuz wlci ouce
prui boi nam stcen stcen wteri
tateresie vpolscie rozlozichu
blize bliz .poplenichu wsie wlasti
dodrachusie luto kolomucu
bieda wstane tuzsia pokrainach
nicie nebi ,psto ,ppohani
Ualeno den valenoden vteri
wicestuiesie nikamo nekloni
aita rozmnoziesie tatar mnostuie
iaksie mnozie vecierni tma wiesen
ivpouodniu sich tatar lutich
kolebasesie voi krsiestan strsiedem
usilnosie druce ksiemu chlumku.
na nemz mati bozia diui tuori
wzhoru bratri wzhoru wola Vneslau
uderi suim meciem nascit strsiebrn
ichoruhuu uis nad hlauu toci
wsiesie wzmuzi wsie wtatari wnoci
srazichusie wiednu silu silnu
virazichu iako ohen zzemie
tamo kchlumku iz tatar ,pmnostuie
zpatecznimi kroki chlumkê wzhoru 133

obkljčjce nás gak wlci owce."
Prwnj bog nám ztracen, ztracen druhý;
Tataré se w Polště rozložili,
bljže bljž poplenili wše wlasti,
dodrali se ljtě k Olomauci.
Bjda wstane tužšj po kraginách,
nic nebylo prosto před pohany.
Wáleno den, wáleno den druhý,
wjtězstwj se nikamo neklonj,
ay tu rozmnožj se Tatar množstwj,
gak se množj wečernj tma w geseň,
i wpowodni těch Tatarů ljtých,
kolébá se wogsko křestian středem,
usilno se drauce k tomu chlaumku,
na němž Máti božj diwy twořj.
„Wzhůru bratři, wzhůru!" wola Wneslaw,
uděřj swým mečem na štjt střjbern,
i korauhew wýš nad hlawau točj.
Wše se wzmužj, wše w Tatary wrazj;
srazili se w gednu sjlu silnau,
wyrazili gako oheň z země
tamo k chlaumku z Tatarů přemnožstwj:
zpátečnjmi kroky chlaumkem wzhůru,

napodchlumi wsirssie rostupichu
kspodu suzichusie wostru hnu
vpuo wleuo pokrichusiesciti
wzramena wlozichu bistra kopie
druzi pruim takodruhim trsieti
mraki strsiel tu shori natatari
wtom temna noc posula wsiu zemiu
rozualſsie kzcmi ikoblakom
izaprsieti zraki zapolena
ikrsiestan itatar ‹ptiw sobie
whustie tmic krsiestene naspi wrrhu
naspi zakopane kolkol wrcha
Kdiz nawzchodie iutro pocinase
pozduizebsie wesken tabor whow
tabor sien biestrasni kolkol chluma
azdonedozirama daleka
naruciech tukoniech wnuz hemzechu
nosuce nakopiech napichane
hlaui krsiestan wzwis kchamouu stanu
shluciesie tu mnostuie wiednu silu
zamiersichu wsici wiednu stnu
imknuchusie prudko wzchlumek wzhoru
iwzupichu skrsiekem wsiestrasiuo 156

na podchlumj wšjř se rozstaupili,
k zpodu saužili se w ostrau hranu,
wprawo wlewo pokryli se štjty,
na ramena kladli bystrá kopj,
druzj prwnjm, tako druhým třetj.
Mraky střel tu s hory na Tatary;
w tom temná noc posula wši zemi,
rozwalj se k zemi i k oblakům
i zahrozj oči zapálené
i křestian i Tatar proti sobě.
W husté tmě křestiané náspy wrhau,
náspy zakopané kolem wrcha.
Když na wzchodě gitro počjnalo,
pozdwihl se weškeren tábor wrahů,
tábor ten byl strašný kolem chlumu
až do nedohledného daleka;
na rychlých tu konjch gen hemželi,
nosjce na kopjch napjchané
hlawy křestian wzwýš k chánowu stanu.
Shluklo se tu množstwj w gednu sjlu,
zaměřili wšickni w gednu stranu
i mknuli se prudce na chlum wzhůru,
i wzupili křikem wšestrašliwo,

ez sie horidoli rozlehali
krsiestene nanaspech wsudi stachu
mati bozia dodase iim chrabrost
napinachu rucie tulti luki
imachachu silno ostre mecie
ibi tatarouom ustupati
iwzietrisie narod tatar lutich
zamiesisie cham iich krutim hnieuem
wtrsie prudisie rostupi uestabor
ihnachu trsmi prudi luto wzchlumek
krsiestene skacechu drsieues duadset
wsiech duadesiet cie iich tamo stase
prsiualichu kladi pokrai nasep
iuziuz tateresie wnaspi hnachu
skriekê rsuuce az do oblak strasno
iuzsie iechu naspi rozkotati
isualichu snasep kladi mocne
siesmaczkachu tatari iak czrui
sdrtichu ieiesce wzdal narowni
ibiboieuano dluho kruto
aznoc temna konec boiem sdiese
Proboh ainastoite slauni Vneslau
slauni Vneslau srazem snasep sipem 179

že se hory doly rozléhaly.
Křestiané na náspech wšudy stáli,
Máti božj dodala gim chrabrost:
napjnali rychle tuhé luky,
i máchali silně ostré meče.
I bylo Tatarům ustaupati.
I wzgetřil se národ Tatar ljtých,
zaměšil se chán gich krutým hněwem;
w tři praudy se rozstaupil wes tábor,
i hnali těmi praudy ljtě na chlum.
Křestiané skáceli stromů dwadcet,
wšech dwadeset co gich tamo stálo,
přiwalili klády po krag násep.
Giž giž Tataré se w náspy hnali
škřekem řwauce až do oblak strašno,
giž se gali náspy rozkotati.
I swalili s násep klády mocné,
ty smačkaly Tatary gak čerwy,
zdrtily ge geště wzdál na rowni.
I bylo wáleno dlauho krutě,
až noc temná konec bogům wzděla.
Pro Bůh! ay nastogte, slawný Wneslaw,
slawný Wneslaw sražen s násep šjpem!

krutí zeltu teskne srdce ruase
trapna zizn utrobu kruto smahse
sphlim hrrdlê lzali rosnu trauu
wecier tich tu ‚pide nanoc chladnu
nocsie ‚pmienise wiutro sero
iwtaborsie tatar kludnobiese
densie rozhorsieua napoledne
krsiestene podachu trapnu ziznu
wipzena usta otwierachu
piewse chrapauie kmatersiboziei
knei sua umdla zraki obcechu
zalostiuo rukama lomichu
otzemie dooblak teskno zrsiechu
Newzmozno nam dele zizniu trati
newzmozno ‚pzizn uoieuati
komu zdrauie komudrah ziuotek
tomu wtaterech milosti zdati
tako rsiechu iedni tako druzi
trapnieie shinuti ziznu mecia
vporobie nam bude wodi dosti
zamnu ktotak smisle uece Veston
zamnu zamnu ko wy zizn trapi
tu Vratislau iak turiari skoci 202

Krutý žel tu teskné srdce rwal,
trapná žjžeň wnitřnost krutě smahla;
sprahlým hrdlem lzali rosnau tráwu.
Wečer tich tu progde na noc chladnau,
noc se proměnila w gitro šeré,
i w táboře Tatar ticho bylo.
Den se rozhořjwal na poledne,
křestiané padali trapnau žjžnj,
wypražená usta otwjrali,
pěwše chrapawě k Matceři božj;
k nj swé umdlé zraky obraceli,
žalostiwě rukama lomili,
od země do oblak teskně zřeli.
„Nemožno nám déle žjžnj trátí,
nemožno pro žjžeň bogowati;
komu zdrawj, komu drahý žiwot,
tomu w Tatarech milosti ždáti"
Takto řekli gedni, takto druzj:
„Trapněgi zhynauti žjžnj meče,
w porobě nám bude wody dosti.
Zamnau kdo tak smeyšlj, wece Westoň,
zamnau, zamnau koho žjžeň trápj!"
Tu Wratislaw gak tur garý skočil,

Vestonia zasilnie pazi chuati
die ‚prado skwrno krsiestan wieczna
wzahubu chces wrci dobre ludi
otboha namilóst zdati chualno
nevporobie otswiersiepich tatar
nerodte bratrse spieti wpahubu
‚ptrpiechom nailuteiei uedro
boh ny silil wrozharale poldne
bohnam sesle pomoc vfaiucim
zastidtesie muzie takich rsieci
aczsie hrdinami zuati chcete
pohinemli ziznìu nasiem chlumce
smrtsie bude bohem zamiersiena
wzdamili(sie) meciem nasich whow
sami wrazbu nadsobu spachami
mrzkostiest poroba hospodinu
hrsiech vporobu samochtiec dati siiu
zamnu podte muzie kto tak smisle
zamnu ‚pdstolec matersie boziei
Ide zaniem mnostuie kkaple swietei
vstan ohospodine whnieuie suoiem
ipouisny wkraiinach nadwhi
wislishlasi ktobie uolaiuce

Westoně za silné paže chwátil,
dj: „ty zrado, škwrno křestian wěčná,
w záhubu chceš wrci dobré lidi?
od Boha na milost žádáti chwalno,
ne w porobě od swcřepých Tatar.
Nechtěgte bratřj w záhuba spěti,
přestáli sme neyljtěgšj wedro,
Bůh nás silil w rozhárale poldne,
Bůh nám sešle pomoc daufagjcjm.
Zastyd'te se mužj takých řečj,
ač se hrdinami zwáti chcete;
pohynemli žjžnj na tom chlaumku,
smrt ta bude Bohem zaměřena,
wzdámeli se mečům našich wrahů,
sami wraždu nad sebau spácháme,
Mrzkost gest poroba Hospodinu,
hřjch w porobu samochtjc dát šjgi.
Zamnau pod'te mužj kdo tak smeyšlj,
zamnau před stolec Mateře božj."
I gde za njm množstwj k kaple swaté,
„Wstaň o Hospodine we swém hněwu!
i powyš nás w kraginách nad wrahy,
wyslyš hlasy k tobě wolagjcj;

oklucieni smi lutimi whi
wipstny zosidl krutich tatar
idai swlazenie útrobam nasim
hlasonosnu obiet tobie wzdami
potrsi wzemiech nasich neprsiateli
shlad ie vwiek awieki wiekoma
Aihle nawznoienem nebi mciek
wzduiu wietrsi zahucie hromstrasni
chmurasesie tucia powsiem nebi
blski razraz biiu wstani tatar
hoini prsieual pmen chlumski zziui
minu bursia voie wrsadi hrnu
zewsiech wlasti zewsiech krain zemie
kolomucu choruhui iichwieiu
tezci meci pobocech iim wisa
plni tuli naplecech iim rsiechcu
iasni helmiiim nabuiiich hlauach
ipodnimi ruci koni skaciu
wzezuuciali hlasi rohow lesnich
uderili zuuki bubnow brsiesknich
nalit srazaiewie stnie obie
poduihaiesie mhla otepcha
ibi potka kruta poslednieie 248

obkljčeni gsme ljtými wrahy,
wyprosť nás z osidel krutých Tatar,
i dey swlaženj wnitřnostem našim,
hlasonosnau oběť tobě wzdáme;
potři w zemjch našich nepřátely,
shlaď ge u wěk a wěky wěkoma!"
Ay hle na rozhřálém nebi mráček,
wzdugj wětry, zahučel hrom strašný,
chmaurala se tuče po wšem nebi,
blesky ráz ráz! bigj w staný Tatar;
hogný přjwal pramen chlumský zžiwil.
Mine bauře wogska w řady hrnau,
ze wšech wlastj, ze wšech kragin země,
k Olomauci korauhwe gich wěgj,
těžké meče po bocjch gim wisj,
plné tauly na plecech gim řechcj,
gasné lebky gim na bugných hlawách,
i pod nimi rychlj koni skáčj.
Wzezwučeli hlasy rohů lesnjch,
udeřili zwuky bubnů břeskných;
ay srážely sme se obě strany,
pozdwihuge se mhla ode prachu
i tu půtka krutá posledněgšj.

wznide chrestidrnket ostrich meciew
wznide siket kalenich strsiel strasni-
lom oscepow rachetkopi bistrich
ibi klanie ibi porubanie
ibi lkanie ibi radouanie
kręusie uale iakbistrini dsceui
mrchtu lezese iak wlese drsiewie
siemu hlaua nadue rozcepena
siemu srubeniestie ruce obie
siensiekoti sorse ¿pdruhe̊
isien zersiui suewrahi mlati
iak poskalach luta bursia dreua
siemu wsrdce poiilce mec wtasi
isiemu tatarin uchostrsieze
Uhbi rik stenanie zalostiuo
krsiestene pocechu utiekati
tatere ielutimdauem hnati
aita Jaroslau iak orelletie
twrdu ocel namohucech prsech
podoceli chrabrost udatenstuie
podhelmiciu welebister uiehlas
iarota muzzhauu zraku plase
rozkacen hna iako lew drazliui 271

Wzegde chrest i drnkot ostrých mečů,
wzegde sikot kalených střel strašný,
lom oštěpů, rachot kopj bystrých;
bylo klánj, bylo porubánj,
bylo lkánj, bylo radowánj!
Krew se walj gak bystřiny dštěwy,
mrch tu leželo gak w lese dřjwj:
tomu hlawa na dwé rozštěpena,
tomu srubeny gsau ruce obě,
ten se kotj s oře přes druhého,
i ten zůřiwý swé wrahy mlátj,
gak po skalách ljtá bauře dřewa;
tomu w srdce po gilce meč wtasil
i tomu Tatarjn ucho střjže.
Uh, byl ryk, stonánj žalostiwo!
křesťané počali utjkati
Tataré ge ljtým dawem hnáti.
Ay tu J a r o s l a w gak orel letěl,
twrdau ocel na mohaucjch prsech,
pod ocelj chrabrost udatenstwj,
pod přjlbicj welebystrau maudrost,
garota mu z žawých zraků plála;
rozkacen hnal gako lew drážliwý,

kdiż muteplukrew sieuda zrsieti
kehdi nastrsielen zalowcem żeno
tako zlutisie wztatari trci
cięsie zaniem iako krupobitie
wrazi kruto nakublaieuica
ibi potka owsiê weleluta
srazistasta oba oscepoma -
zlomistaie oba welim pskê
iaroslau ues wekrui sorsem sbrocen
meciem kublaieuica zachuati
otramene surem kiczlu‚ptcie
takoz spadebezduch mezimrchi
zarachoce nadniem tulec slukem
uleciesie ueslud tatarlotich
otmetase drsewce sehodluhe
palouase tukto teci moze
tamo otkad slunce iasno wstaua
ibi prosta hana tatar whow. 289

Pocinasie kapitule sedmezcietma trsietiech knih ouicestuie nad Vlaslauem.

Neklan kaze wstati kuoinie
kaze kniezeciemi sloui

když mu teplau krew se udá zřjti,
i když nastřelen za lowcem žene.
Takto zljtil se w Tatary trčil,
Češj za njm gako krupobitj.
Wrazil krutě na Kublagewice,
byla půtka owšem welmi ljtá.
Srazili se oba oštěpoma,
zlomili ge oba welkým praskem
Jaroslaw wes we krwi s ořem zbrocen,
mečem Kublagewice zachwátil,
od ramene šaurem kyčlu protknul;
takož spadl bezduch mezi mrchy,
zarachoce nad njm taulec s lukem.
Ulekl se wes lid Tatar ljtých,
odmetal hned dřewce sáhodlauhé,
palowal tu, kdo běžeti mohl,
tamo odkad slunce gasně wstáwá.
Byla prosta Hana Tatar wrahů.

ČESTMJR a WLASLAW.

Neklan káže wstáti k wogně,
káže knjžecjmi slowy,

itazechu ‹pd slunce zahe
itazechu ‹psuesden iposlunei
tamo kpahrbu
aitasie uali dim podiedinach
ipodiedinach stenanie zalostiuich hlasow
kto sezzie diedini
ikto rozplaka uase hlasi kto Vlaslau
poslednie budi ie wstuo
pomstu ipahubu
uoimoi nan nesu
otuecechu uoieuodie cstmiru
kruuoi kruuoi skaredi
otehnase stada isdiese horsie
wdiedinach ohnie imecie
wsiecie plzno biese
potrsie ie zloba kruta
izaie uoieuoda na
izazlisie cstmir nakruuoi
zsiroku prsu
zlobasie mu rozewrsie
powsiech poudech
voini wece ziutra zahe
rozpalimi kutost wsiu 48

I táhla před sluncem záhy,
i táhla přes wes den i po slunci
tamo k pahrbu.
Ay tu se walj dým po dědinách,
i po dědinách stonánj žalostiwých hlasů.
„Kdo spálil dědiny?
i kdo rozplakal waše hlásy? kdo Wlaslaw?
Poslednj buď geho wražstwo
pomstu i záhubu
wogska moge naň nesau."
Odpowěděli wéwodě Čmjru.
Kruwog Kruwog škaredý
odehnal stáda i zdělal hoře
w dědinách ohněm i mečem.
Wše co užitečno bylo
potřela geho zlost krutá,
i zagal wogewodu nám.
I zazlil se Čmjr w Kruwoge
z širokých prsů
zloba se mu rozewřela
po wšech po audech
„Wogáci! řka, zegtra záhy
rozpáljme krutost wši,

pohowte zemdlenim udô
Stoia hori vpuo
stoia hori wleuo
naiich wrcholi nawisokei
zira iasne slunecko
horami zdie otsud
horami tamotud
tahu voie bituu wsobie nesu
aitamo khradu
hradu naskale
tamo kdie kruuoi uiezi voimir
iieho lepudcers
iez zaie whustielese
tamo podseduskalu
ipohanie neklan kniez
kruuoi neklanu obiece wieru
ipodase wiernu ruku
obak hlasê tiem irukutu
uwadiesebiedu nalud
aiwzhoru kuisnu hradu
aikhradu voitecte
izamiesichusie voi
ihrnuchusie khradu

pohowte zemdleným audům."
Stogj hory w prawo,
stogj hory w lewo,
na gich wrcholi na wysoké,
zjrá gasné slunéčko.
Horami zde otsud,
horami tam odtud,
táhnau wogska bitwu w sobě nesau.
Ay tamo k hradu
k hradu na skále,
kde Kruwog wězj Wogmjra
i geho lepau dceř;
gež zagal w hustém lese
tamo pod šedau skalau,
i pohaněl Neklana knjže.
Kruwog Neklanu sljbil wjru
i podal wěrnau ruku,
wšak hlasem tjm i rukau tau
uwáděl bjdu na lid.
„Ay wzhůru k wysokému hradu,
ay k hradu wogska žeňte!"
I zaměšila se wogska,
i hrnula se k hradu,

poslouech udatna cstmira
iako ledouiti mraci
pokrichsie ɩpdni scitnascit
zadni zapierachusie nakopie
iwdrua wpriec zasazena zadrua
iuis nadwrsinu lesa
drnkachu meci iich whrad
biesnichu ɩptiw meciê
zhrada tesaiuciê
rsuase nahradie kruuoi rsuaniê bika
rsuase chrabrost wsuoie ludi
imecie° padase vprazani
iako druo seskali apohorach
mno° silnich dubow
tako kehradusie shlucie
neklanouich voinow
uelecstmir zzad uderiti nahrad
uele sɩpda ɩpskociti hradbu
aita drua uisokorostla
whustotie podskplu
prsiklonichu kpewnei hradbie
podruecchbi sieualeli kladi
uadhlauami voiem 94

po slowech udatna Čmjra
gako ledowité mraky.
Pokryli se přednj štjt na štjt,
zadnj zapjrali se na kopj,
i w dřewa w přjč zasazena za dřewa,
i weyš nad wršinu lesa
drnkali meče gich w hrad,
wztekali se proti mečům
z hradu tesagjcjm.
Řwal na hradě Kruwog řwánjm býka,
řwal gest chrabrost we swé lidi,
i meč geho padal w Pražany,
gako dřewo se skáli a po horách
mnoho silných dubů kácj.
Takto ke hradu se shluklo
Neklanowých wogsk.
Welel Čmjr z zad udeřiti na hrad,
welel z předa přeskočiti hradbu.
Ay tu dřewa wysokorostlá
w hustotě pod skálu
přiklonili k pewné hradbě;
po dřewech by se wálely klády
nad hlawami wogsku.

ai podnimi zιpda postauisie silnich
muzkmuzu sietikachu druhdruha
sirokima plecema
drua wlozichu naramie prsiecz
iwdelie spewnichu vzemi
ipodstauichu sebedle drsiewce
iwzkocichu muzi nasie drua
rozlozichu kopie poramenu
spiechu uzemi
wzkoci rsadtrsietiech nawtere
ctwrtich natrsietie
ipatich azkwrchu kuhrádouu
skad horsiecchu mecie
skad sipiechu strsieli
skadsie rsiutichubursiecie kladi
aiprud pzan urno ιpsezdi tecie
zachuati wsiusilu wtwrdie hradie
Wstup Voimirsie wstup smilu suu dceru
pokrocz zuiezie uen wzraneblaho
tamo naskalu naskale uzrsies
krwaceti kruuoi pod sekeru mestnu
wznide Voimir wblahodieine iutro 116

Ay pod nimi zpředa postawj se silných
muž k muži se týkali druh druha,
širokýma plecema;
dřewa wložili na rámě přjč
i wdýl ge spewnili haužwemi.
I podstawili dle sebe dřewce,
i wskočili muži na ta dřewa,
rozložili kopj po ramenau,
spiali haužwemi.
Wzkočilo řad třetjch na druhé,
čtwrtých na třetj,
i pátých až k wrchů ku hradowu;
skad hořeli meče,
skad sipěly střely,
skad se řjtily baufjcj klády.
Ay praud Pražan urno přesezdi teče,
zachwátil wši sjlu w twrdém hradě.
„Wstup Wogmjre, wstup s milau swau dcerau,
pokroč z wěže wen na rannj blaho,
tamo na skálu, na skále uzřjš
krwaceti wraha pod sekerau mstiwau."
Wzešel Wogmjr w blahoděgné gitro,

wznide sesuudceru lepotuornu
izrsie krwaceti wh suoi kruuoi
iposla cstmir korsist wratno ludê
skorsistiu wracesie lepadieua
ichtiese Voimir obiet wzdati bohô
wsiemze miestie wsiemze krocieslunce
wzhoru Voimirsie uece mu cstmir
nasi kroci chuataiu vicezit
nad Vlaslauem ‚pdli wsluzbie bohom
bozi chtieiu stepati Vlaslau
kehdi slunce dokroci poledne
iest nam dokrociti nasie miesto
kdie uicestuie hlas voisk nasich wzhlasa
vetti zbranie wha tue poidi
wzradouasie Voimir ueleuele
wzuola skali hlasê wlese hlucznim
zmocna hrrdla uola kbohô tako
iwztrsiasusie drua siralesa
neziarste(sie) bozi suemu sluze
ez nepali obiet wdnesniem slunci
dluzna obiet bohô uece cestmir
aninie nam nawhi pospieti
ninie wsedniti narucie konie 139

wzešel se swau dcerau krasotwornau,
i zřel krwáceti wraha swého (Kruwoge).
I poslal Čmjr kořist zpátky lidem,
s kořistj wracj se krásná panna.
I chtěl Wogmjr oběť wzdáti Bohům
w témže mjstě, w témže kroku slunce.
„Wzhůru Wogmjre! wece mu Čestmjr,
naše kroky chwátagj wjtězit
nad Wlaslawem, prodli w službě Bohům,
Bozi chtěgj stepati Wlaslawa;
a když slunce dokročj poledne,
gest nám dokročiti na to mjsto,
kde wjtězstwj hlas wogsk našich wzhlásá.
Wet ti zbraně wraha twého, pogdiž!"
Wzradowal se Wogmjr welmi welmi,
wzwolal s skály hlasem w lese hlučným,
z mocna hrdla wolal k Bohům takto,
i wztřásla se dřewa šjra lesa:
„„Nezgařte se Bozi swému sluze,
že nepálj oběť w dnešnjm slunci!""
„Dlužna oběť Bohům, wece Čestmjr,
a nynj nám na wrahy pospěti.
Nynj wsedni ty na rychlé koně

‚pletni lesi ieleniê skokem
tamo wdubrauu tamscesti skala
bohô zmilena naieie wr
obtetui bohom bohôsuim spasam
zauicestuie wzadech zauicestuie vʟpdie
nezesie poznaie zeslunce pokroci
natwrdosti nebes stupis tamo
namiesto anezeslunce postupi
vterim krokê ikrokê trsietiem
nadwrsini lesne doidu uoie tamo
kdie obiettuoie pouieie pech
dimu ipokorsisie wsie voiska tudi
iduce
iwsiede Voimir narucie konie
‚pletie lesi ieleniem skokê
tamo wdubrauu nadrahu kskale
nawrsie skali zanieti obiet
bohô suim spasam
zauicestuie wzadech zauicestuie vʟpdie
iim obietoua krauicu buinu
srst czruena ponieisie lskniese
ialowkusiu kupi otpastuchi

proletni lesy gelenjm skokem,
tamo w daubrawu, tam z cesty skála
Bohûm zmilená, na gegj wrchu
obětug Bohûm, Bohûm swým spasám,
za wjtězstwj w zadech, za wjtěztwj
w předu,
a neže se pozná že slunce pokročj
na twrdosti nebes, staupjš tamo
na mjsto, a neže slunce postaupj
druhým krokem, i krokem třetjm
nad wršiny lesné, dogdau wogska tamo
kde obět twoge powěge w slaupech
dýmu; i pokořj se wše wogska tudy gdauce"
I wsedl Wogmjr na rychlé koně,
proletěl lesy gelenjm skokem,
tamo w daubrawu na drahu k skále,
na wrchu skály zanjtil obět
Bohûm swým spasám,
za wjtězstwj w zadech, za wjtězstwj
w předu;
gim obětowal, krawici bugnau,
srst čerwená po nj se lesknula;
galûwku tu kaupil od pastuchy

wuwale tam vwisokei tranie
dada zaniu kon isuzdu
Plapolase obiet iblizisesie voi
kuualu izuuala wzhoru wdubrauu
voiozuucieni hlukê
idupoiednô oruzie uesuce
ˌpkni ida kolobieti bohom slauu hlasase
izachazeie zezwucie nemeskase
ikehdi dochazęse posleda voiew
wzkoni Voimir nasuoi ruci komon
tucne kiti iplece nalozi
sesti iezdcê zauoi
iidese voiska wsiemi kroki slunce
az podpolednie slunce
tamo narowni ocekauase ie voiwni Vlaslau
otleʒa klesu stase ieho sila
sila stase petkrat wiecse pzan
iako zmcen zniei wznikase ieket
lanie psow ˌpmnoha mnostuie
trudno nam waleti stiemi whi
kii palicu malokdi zadrzi
tako Voimir naciezecsmir uece
viehlasnoto wsukromi mluuiti 183

w udolj tam we wysoké tráwě,
dage za ni koně i s uzdau.
Plápolala oběť, i bljžila se wogska
k audolj, i z audolj wzhůru w daubrawu,
wogska ozwučena hlukem
gdau po gednom zbraně nesauce,
každý gda kolem oběti Bohům sláwu hlásal,
i zacházege, zezwučeti nemeškal.
A když docházela posleda wogska,
wskočil Wogmjr na swůg rychlý komoň.
Tučné keyty i plece naložil
šesti gezdcům za wogsky.
I šlo wogsko wšemi kroky slunce,
až pod polednj slunce
tamo na rowni očekáwal ge bogowný Wla-
Od lesa k lesu stála geho sjla, (slaw.
sjla stála pětkrát wětšj Pražan;
gako z mračen z nj wynikal gekot,
lánj psů přemnoha množstwj.
„Těžko nám wáleti s těmi wrahy,
kyg palici malo kdy zadržj."
Takto Wogmjr, načež Čestmjr wece:
„Maudře gest to w saukromj mluwiti,

viehlasnosie hotouati nausie
cie cielo ‹ptiw skale wz‹pci
liska obludi turiarohlaui
zdie ny uidieti Vlaslauu shori
rucie dolow kolk°ol wrcha sie
biwzdadbili kto v‹pdie biechu
opacz chodi tako dolê hori
asiesdiese Voimir isdiese csmir
ihrnusie voiska kolkol hori
ihrnusie voiska deuietikrat
tako whô wzmozichu sua cisla
tako whô wzmnozichu iich strachi
rostupichusie poniznıê chwrasti
bisie lsknula brauiich wzrace whô
ibi leskê naplniema hora
nalit wirazi cstmir sezastupê
zastupsienbie cztirsie hlukow cietni
sniem zestienow lesniech wirazitrsas
trsasosiede cetne voie whô
wzad wzad strachi iim bi zewsia lesa
rozprnusie rsadi semotamo
Voimir wnoci na nechrabru ruku
izastupi uwal nawzchod napol 206

maudře gest se hotowiti na wše.
Čemu čelo proti skále wzpřjci?
liška zklame tura garohlawa.
Zde nás widěti Wlaslawu s hůry:
rychle dolů kolem wrcha toho,
by wzad přišli, kdo na předu byli,
opač chody takto dolem hory."
A tak činil Wogmjr, činil Čestmjr,
hrnulo se wogsko kolem hory,
hrnulo se wogsko dewětikrát.
Takto wrahům wzmnožili swá čjsla,
takto wrahům wzmnožili gich strachy.
Rozstaupili se po njzkém chrastj,
by se lsknula zbraň gich w zraku wrahům;
bylať leskem naplněna hora.
Náhle wyrazil Čmjr se zástupem,
zástup ten byl čtyry hluky w počtu,
s njm ze stjnů lesnjch wyrazil Třas,
Třas osedl hogná wogska wrahům.
Wzad, wzad strachy gim šly z wšeho lesa,
rozprchnau se řady semo tamo.
Wogmjr wrazil na ně chrabrau rukau,
i zastaupil auwal na wzchod na půl,

wboksie staúi ,ptiwo Vlaslauu
ai rsicie les rswaniê izuwala
iakbi hori shorami ualeli
iwsiedrua wsebe rozlamali
iuiskoci Vlaslau ,ptiw csmiru
iuirazi csmir ,pti Vlaslauu
wlutu siecz ranu opietranu
srazi Vlaslau dolow
Vlaslau strasno pozemisie koti
iwbokiwzad wstati nemozese
morena iei sipase wnocczrnu
kipiese krew zesilna Vlaslaua
pozelenetrawie wsiru zemiu tecie
aiawiide dusa zrswucei hubi
wiletie nadruo apodruech
siemotamo doniz mrtew nezzen
vlekusie vVlaslaua suci
upiechu wzhoru nastranotsud
skrito ,pd csmirowim vidê
,pdcsmirê Vlaslauoboicê
Zewzni uicestuie kneklanu
radostnu uchu izracisie korsist
neklanouu radostnu oku. 229

wbok se stawil protiwo Wlaslawu.
Ay řičel les řwánjm i z auwalu
gakby hory s horami wálely,
i wše dřewa w sebe rozlámaly.
I wyskočil Wlaslaw proti Čmjru,
i wyrazil Čmjr proti Wlaslawu,
w ljtau sečbu, ránu opět ránu,
srazil Wlaslawa dolů — —
Wlaslaw strašně po zemi se kotj,
i w bok i w zad powstati nemohl,
Morena geg sypala w noc černu.
Kypěla krew ze silna Wlaslawa
po zelené tráwě w sirau zemi teče,
ay a wyšla duše z řwaucj huby,
wzletěla na dřewo a po dřewech
semotamo, dokud mrtew nezžen.
Uleknau se u Wlaslawa gsaucj,
i upěli wzhůru na stráň, odsud
skrytě před Čmjrowým widem,
před Čmjrem, Wlaslawobogcem.
Zewzněło wjtězstwj k Neklanowu
radostnému uchu, i zračila se kořist
Neklanowu radostnému oku.

Pocinasie oslaunem siedani.

Znamenaite starsi mladi
opotkach iosiedani
biese druhdi kniez zalabski
kniez slauni bohati dobri
ten imiese dcers iedinu
sobie iwsiem milu uele
tadci nadiw slicznabiese
tiela vrostleho krasnie
lice imiese owsiĉ biele
na licech rumenci ktuiechu
oci iako nebe iasne
ipo iciei bielci siii
wlasi zlatostuuci uieiu
vprstencech skadersieni
aidruhdi kniez kaze poslu
bisie pani wsici snieli
nahrad nahodi uelike
ikdazbie den ustauéni
sniechusie sem wsici pani
zdalnichzemi zdaluich wlasti
nahd kniezu na siehodi
wzeznie hlahol trubikotlow

LUDIŠE a LUBOR.

Znameneyte stařj mladj,
o půtkách i o sedánj.
Býwal druhdy kněz Zalabský,
kněz slawný, bohatý, dobrý;
tento měl gedinau dceru,
sobě i wšem milau welmi.
Ta dci na diw slična byla.
těla urostlého krásně,
ljce měla owšem bjlé,
na ljcjch ruměnco kwětli;
oči gako nebe gasné
i po gegj bjlé šjgi,
wlasy zlatoskwaucj wěgj,
u prstencjch skadeřeny..
Ay druhdy kněz káže poslu,
by se páni wšickni sněli,
na hrad, na hody weliké,
I když byl den ustawený,
sněli se sem wšickni páni,
z dalných zemj, z dalných wlastj,
na hrad k kněži na ty hody;
zewzněl hlahol trub i kotlů.

pani kukniezusie hrrnu
poklonichusie tu kniezu
iknieni ilepei dcersi
za,pdluhe stoli sedu
.pkni rozeniedle sueho
nosichu iedenie diua
inosichu pitie medna
ibi hodouanie hluczne
ibi hodouanie slaune
rostupisie sila uudech
rostupisie bodrost wmislech
wtadobi kniez uece panom
muzie nebudi vastaino
skakich ,pcin stesie snieli
statni muzie iazchcu zuiesti
kaci zuasmi naiplznei
wmirsie ualku mudro zdati
uezdi nam susiede niemci
die kniez prsetrzesie ticho
otstolowtu wztachu pani
poklonichusie tu kniezu
iknieni ilepei dcersi
Kotli trubi sliseti znoua

Páni ku kněži se hrnau,
poklonili se tu kněži,
i kněnj i krásné dceři,
za předlauhé stoly sednau,
každý dle rozenj swého.
Nosili se gjdla diwá,
i nosili pitj medná;
bylo hodowánj hlučné,
bylo hodowánj slawné.
Rozstaupj se sjla w audech,
rozstaupj se bodrost w myslech.
W ty doby kněz wece panům:
„Mužj, nebudiž wás tagno,
z gakých přjčin ste se sněli,
statnj mužj, gá chci zwěsti,
gacj z wás mi neyužitečněgšj.
W mjře wálku maudře žádati,
wždy gsau nám sausedé Němci."
Dj kněz, přetrhne se ticho,
od stolů tu wstali páni;
poklonili se tu kněži,
i kněnj i krásné dceři.
Kotly, trauby slyšet znowa.

wsiesie kusedaniu stroii
tu‚pd hradê wsire luce
wzuisi napawlaci krasne
sediese kniez starostami
sedie knieni szemankami
iludise sdieuicemi
ikaze kniez zemanô suim
ktochtie prui nasedan:e
ti iaz kniez sam ustanowiu
ikaze kniez nastrsiebora
strsiebor ludislawa ziua
wsedasta oba nakonie
wzesta drsiewce ostru hrotu
prudko ‚ptiw sobie hnasta
dluho spolu zapasista
ezdrsiewce oba zlamasta
itak vondana biesta
oba zdrahi wistupista
zewznie hlahol trub ikotlow
ikaze kniez zemanô suim
kto chtie vtersi nasiedanie
abi knieni stanouila
knieni nasrpose kaze 68

Wše se ku sedánj strogj:
tu před hradem w šjré lauce,
wzweyši na pawlači krásné
seděl knjže s starostami,
sedě kněnj s zemankami
i Ludiše se slečnami.
I káže kněz zemanům swým:
„kdo chtj prwnj na sedánj,
ty gá kněz sám ustanowjm."
I káže kněz na Střebora,
Střebor Ludislawa zýwá.
Wsedali oba na koně,
wzali dřewce ostrých hrotů,
prudce proti sobě hnali,
dlauho spolu zápasili,
že dřewce oba zlámali;
i tak uondani bywše
oba z drahy wystaupili.
Zewzněl hlahol trub i kotlů.
I káže kněz zemanům swým,
kdo chtj druzj na sedánj,
aby kněnj stanowila.
Kněnj na Srpoše káže,

srposspitibora ziua
wsedasta oba nakonie
wzesta drsiewce ostru hrotu
ihna srpos wspitibora
wisadi iei ztwrda siedla
samsie skonie rucie wrzie
obadobistatu meci
raz poraze wczrna sċiti
iiskri wzprehu zczrnu scitu
spitibor srpose sece
srpos wchladnu zemiu pade
iobasta vnauena
oba zdrahi wistupista
zewznie hlahol trub ikotlow
Ikaze kniez zemanô suim
kto chtie trsieti nasiedanie
biludise stanouila
kniezna na lubora kaze
lubor bolemira ziua
wsedasta oba nakonie
wzesta drsiewce ostru hrotu
rucie wohradusie hnasta
ptiw sobie zamiersista 91

Srpoš Spitibora zýwá,
Wsedali oba na koně,
wzali dřewce ostrých hrotů,
i hnal Srpoš w Spitibora,
wysadil geg z twrda sedla;
sám se s koně rychle wrže,
oba tu dobyli mečů:
ráz po ráze w černé štjty,
giskry wzprchnau z černých štjtů;
Spitibor Srpoše sekl,
Srpoš w chladnau zemi padl.
I oba gsau unaweni,
oba z drahy wýstaupili.
Zewzněl hlahol trub i kotlů.
I káže kněz zemanům swým,
kdo chtj třetj na sedánj,
by Ludiše stanowila.
Kněžna na Lubora káže,
Lubor Bolemjra zýwá.
Wsedali oba na koně,
wzali dřewce ostrých hrotů,
ruče w ohradu se hnali,
proti sobě zaměřili,

srazistasie oscepoma
bolemirsie skonie koti
scitmu daleko zaletie
otnesu iei chlapi zdrahi
zewznie hlahol trubikotlow
lubor narubose ziua
rubos rucie nakon wzkoci
prudko nalubora zene
lubor kopie meciê ,ptie
krsepce ẇ helm mu wrazi ranu
rubos wazê skonie spade
otnesu iei chlapi zdrahi
wzezni hlahol trub ikotlow
lubor nazemani ziua
ktosie chtieiu semnu biti
tiem wohradu siemo ieti
ibi hóuor mezi pani
lubor naohradie źdase
witcie zdeslau dluhedrsiewce
inadrsiewci tursihlaua
wzkoci naors iarobuini
hrdiuimi sloui uece
pdied (moi) zbi diua tura [114

srazili se oštěpoma,
Bolemjr se s koně kotj
štjt mu daleko zaletěl;
odnesau geg chlapi z drahy.
Zewzněl hlahol trub i kotlů.
Lubor na Roboše zýwá,
Ruboš ruče na kůň wskočj,
prudce na Lubora žene,
Lubor kopj mečem přeťal,
křepce w helm mu wrazil ránu,
Ruboš wazem s koně spadl:
odnesau geg chlapi z drahy.
Zewzněl hlahol trub i kotlů.
Lubor na zemany zýwá:
„kdo se chtěgj semnau bjti?
těm w ohradu semo geti."
I byl howor mezi pány,
Lubor na ohradě čekal;
wytknul Zdeslaw dlauhé dřewce,
i na dřewci tuřj hlawa.
Wskočil na oř garobugný,
hrdiwými slowy wece:
„Praděd můg zbil diwa tura,

otcik zahna niemcewsbori
skusi lubor chrabrost moiu
itu ‚ptiwsobie hnasta
hlauama wsebe wrazista
aiobu skoniu spadesta
rucie zdie mecie dobista
opiesala zapasista
krsiepce meciema machasta
kolsie rozlehachu razi
luborsie k niemu prsiboci
meciem kruto w helmmu secie
helmsie rozkoci wduakusi
meciem wmecz uderi ranu
imecz wzletie zaohradu
zdeslausie nażemiu wrze
zewznihlahol trub ikotlow
okluci lubora panstuo
iuede iei ‚pdeknieze
‚pd knieni i‚pd ludisu
ludisemu wienecstaui
uienec zduboueho listie
zewznie hlahol trub ikotlow. 136

otec zahnal Němců zbory;
skusj Lubor chrabrost mogi."
I tu proti sobě hnali,
klawama w sebe wrazili,
ay oba tu s koňů spadli.
Rychle zde meče dobyli,
opěšali zápasili;
křepce mečema máchali,
kol se rozléhali rázy.
Lubor se k němu přibočil,
mečem krutě w helm mu sekl,
helm se rozkočil w dwa kusy,
mečem w meč udeřil ránu,
i meč wzletěl za ohradu,
Zdeslaw se na zemi wrže.
Zewzněl hlahol trub i kotlů.
Obkljčj Lubora panstwo,
i wede geg před knjžete,
před kněnj i před Ludiši:
Ludiše mu wěnec stawj,
wěnec z dubowého listj.
Zewzněl hlahol trub i kotlů.

Pocinasie ouelikê pobiti.

Sczrna lesa uistupuie skala
naskalu uistupi silni zaboi
obzira kraiini uawsieštni
zamutisie otkraiin otewsiech
izastena placiem holubinim
siedie dluho idluhosie mutie
iwzchopisie wzhoru iako ielen
dolow lesê lesê dluhopustim
bistro spiechase ot muze k muzu
otsilna ksilnu powsickei wlasti
kratka sloua kewsiem skrito riecie
poklonisie bohô otsud kdruhuspiecha
iminu denprui iminu denvteri
ikdaz zatrsietiê luna wnoci biese
sniechusie muzie siemo wles czrn
kniem zdie zaboi otuedeie wuwal
wponizeni uwal hlubokeho lesa
stupi zaboi nainizeie dolow
wze uarito zuucno
Muzie bratrskich srdec
iiskrenich zrakow
uam pieiu nainizi zdola piesn 22

ZÁBOG, SLAWOG a LUDJK.

S černa lesa wystupuge skála,
na skálu wystaupil silný Zábog,
obzjrá kraginy na wše strany;
zarmautil se od kragin odewšech,
i zastonal pláčem holubiným.
Seděl dlauho i dlauho se rmautil,
i wzchopil se wzhůru gako gelen,
dolů lesem, lesem dluhopustým,
bystře pospjchal od muže k muži,
od silna k silnu po celé wlasti.
Krátká slowa ke wšem skrytě řekl,
poklonil se Bohům, odsud k druhu spěchal.
I minul den prwnj, i minul den druhý,
i když za třetjm luna w noci byla,
sněli se mužj semo w les čern.
K nim zde Zábog, odwede ge w auwal,
wponjžený auwal, hlubokého lesa.
Staupil Zábog neynjžegi dolů,
wzal warito zwučno.
Mužj bratrských srdcj,
i giskrených zraků!
wám pěgi neynjže z dola pjseň.

ide zsrdce me
zsrdce nainizeie
pohruzena whori -
otcik zaide kotcê
ostaui wdiedinie dietki suoie
i suoie lubice
inersiecie nikomu
batio timluui kniê
oteckimi sloui
i pide cuzi
usilno wdiedinu
icuzimi sloui zapouida
ikaksie zdie wcuzei wlasti
otiutra pouecier
tako biese zdieti
dietkam izenâ
iyedinu druzu nâ imieti
poputi wsiei zuesni pomoranu
iuihanie zhaiew wsiekrahuie
ikaci bozi wcuzei wlasti
takimsie klanieti zdie
iim obiecati obiet
inesmiechusie biti

I gde z srdce mého,
z srdce neynjžegi
pohřižena w hoři.
Otec zašel k otcům,
ostawil w dědině djtky swoge
i swoge milenky.
I neřekl nikomu:
„bátio ty mluwiž k nim
oteckými slowy."
I přigide cizj
usilně w dědinu,
i cizjmi slowy zapowjdal.
I gak se zdj w cizj wlasti
od gitra po wečer,
takto bylo dělati
djtkám i ženám;
i gedinau druži nám mjti
po pauti wšj, z Wesny po Moranu.
I wyhánj z hágů wše krahuge;
i gacj Bozi w cizj wlasti,
takým se klaněti zde,
i gim oběcati oběť.
I nesměli se bjti

wcielo ‚pdbohi
ni wsumrki iim dauati iesti
kamootcik dauase krmie bohô
kamo kniê hlasat chodiuase
posiekachu wsie drua
i rozhrusichu wsie bohi
aiti zaboiu tipieies srdce ksrdcu
piesnu zstrsieda horsie iako lumir
kisloui ipieniê biese pohibal
Visehradiwsie wlasti
takoti mie iwsiu bratrs
pieuce dobra miluiu bozi
pei tobie otnich dano
wsrdce ‚ptiwhô
zrsie zaboi naslauoieua
zapolena zraki
ipieniê dale srdce iimase
dua sini ieiu hlasi
‚pchazesta wmuska
uichazieuasta wles
tamo meciê imlatem
ioscepê ucista pazi
tamo pokrista

wčelo před Bohy,
ni w saumraky gim dáwati gjsti.
Kamo otec dáwal krmě Bohům,
kamo k nim hlásat chodjwal,
posekali wše dřewa,
i rozrušili wše Bohy.
„Ay ty Zábogi, ty pěgeš srdce k srdci,
pjseň z středu hoře gako Lumjr,
ký slowy i pěnjm byl pohýbal
Wyšehrad i wše wlasti;
takto ty mě, i wši bratř.
Zpěwce dobrého milugj Bohowé!
pěg, tobě od nich dáno
w srdce proti wrahům."
Zřel Zábog na Slawogewy
zapáleny zraky,
i pěnjm dále srdce gjmal:
„Dwa syny, gegichž hlasy
přecházeli w mužské,
wycházjwali w les,
tamo mečem i mlatem
i oštěpem učili paže,
tamo pokryli se

iwœstasie roskosê
kehdi pazeieiu biesta dorostla
iieiu umi ‹ptiwhô
idorostachu' druzi bratrsieci
aita wsi uirazichu wzwhi
ibi krutost iich bursiuce nebe
iwdiedini wratisesie biwse blahost
aiskocichu wsici wdol kzaboiu
itiscechu iei v‹psilna pazi
isprsu naprsi usi kladechu ruce
wiehlasno dauachu sloua kslouô
iprsichazese noc prsied iutro
aiuistupichu zuuala rozno
uezdie kewsiê drsieuô
kewsiê stnâ brachusie lesê
Iminu den iminuden vteri
ipotrsietiê dni kehdisie zatemnise noc
brasie zaboi wles
lesê zazaboiem sbori
ibrasie slauoi wles
lesem zaslauoiem sbori
wsiak imie wieru kuoieuodie
wsiak srdce uporno kralu 91

i wraceli se rozkošem.
A když paže gegich byly dorostli,
i gegich umy proti wrahům,
i dorostali druzj bratřjci.
Ay tu wšickni wyrazili na wrahy,
byla krutost gich baufjcj nebe,
i w dědiny wrátila se byẃšj blahost."
Ay skočili wšickni w důl k Zábogi,
i tiskli geg w přesilné paže,
i s prsau na prsy wšickni kladli ruce,
maudře si dáwali slowa k slowům.
I přicházela noc před gitro,
ay wystaupili z audolj různo,
wšudy ke wšem dřewům,
ke wšem stranám brali se lesem.
I minul den prwnj, i minul den druhý,
i po třetjm dni, když se zatemnila noc,
bral se Zábog w les;
lesem za Zábogem zbory.
I bral se Slawog w les,
lesem za Slawogem zbory.
Každý měl wjru k wéwodowi,
a srdce uporno králi,

wsak zbranbistru nakral
ai slauoi bratrsie
tamo kmodru wrchu
wrchten powsiech pokrayinach
tamo zamiersimi chodi
otwrcha kranemu slun(cu)
tamoles temen
tamosi podami ruce
ninie berssie lisimi skoki
iiaz tako poidu tudi
ai zaboi bratrsie
ciemu nase bran imatepruw
otwrcha soptati krutost
otsauad bursmi ,ptiw kraleuim whô
slauoi bratrsie
kdaz hada potrsieti chcesi
na hlauu naiyistieie
tamo hlaua ieho
rostupisie mustuo lesê
rostupisie wpuowleuo
tudi taze zaboieuim slouê
onamo slouê prudka slauoie
hlubinami lesow kmodru wrchu 114

každý zbraň bystrau na krále.
„Ay Slawogi bratře!
tam k modrému wrchu,
wrch ten po wšech po kragináčh,
tam zaměřjme chody;
od wrcha k rannému slunci,
tam gest les temen;
tamo si podáme ruce.
Nynj ber se lišcjmi krohy,
i gá také půgdu tudy."
„Ay Zábogi bratře!
čemu naše zbraň má teprw
od wrcha soptati krutost,
odsud buřme proti králowým wrahům."
„Slawogi bratře!
když ty hada potřjti chceš,
na hlawu neygistěgi,
tam gest hlawa geho."
Rozstaupj se množstwj lesem,
rozstaupj se wprawo wlewo.
Tudy táhne Zábogowým slowem,
onam slowem prudkého Slawoge,
hlubinami lesů, k modru wrchu.

ikehdi biese piet slunci
podastasi prsiesilnie ruce
ipozrsiesta lisima zrakoma.
na kralowi uoie
sraziti nam drbi ludiek voie
voiesue pod iednu ranu
ailudiecie tisi parob
naparobi krale
tirci suemu ukrutniku
zedimê iest nam velenie ieho
irozlutisie ludiek
ruciê hlasê suola sue voie
podnebesiebie plnooswieti
otslunce woswietie plnobleka
zkraleuich woiew
hotowi wsici nohu wkrok
iruku wbran ludiekouadle sloua
Aislauoi bratrsie
tudi spei lisimi skoki
iaz poidu wstrsiecu iim wcielo
iwirazi Zaboi v,pd iako krupobitie
iwirazi slauoiwbok iim iako krupo-
bitie 136

I kehdy bylo pět sluncj,
podali si přesilné ruce,
i pohledli lišcjma očima
na králowa wogska.
„Sraziti nám musj Luděk wogska,
wogska swá pod gednu ránu."
„Ay Luděku ty gsi otrok
na otroky krále!
Ty rci swému ukrutnjku,
že dýmem gest nám welenj geho."
I rozljtil se Luděk,
rychlým hlasem swolal swá wogska,
podnebesj bylo plno oswěty,
od slunce w oswětě plno blesku
z králowých wogsk.
Hotowi wšickni nohau w krok
i rukau w zbraň, dle Luděkowa slowa.
„Ay Slawagi bratře!
tudy spěg lišcjmi skoky,
gá půgdu proti nim w čelo."
I wyrazil Zábog wpřed gako krupobitj,
i wyrazil Slawog w bok gim gako kru-
pobitj.

aibratrsie tisie nâ krusichu bohi
tisie nam kacechu drsieua
iplasichu krahuie zlesow
bozi namuicestuie daiu
ai prudkost uirazi ludiekem
zcietnich wrahow ‚ptiw Zaboiu
iuirazi zaboi horsiuciema ocima w ludiek
miersi dub‚ptiw dubu
zrsieti zewsie lesa
zaboi hna ‚ptiw ludieku
nadewsie uoie
ludiek uderi silnim meciê
‚ptietrsie koze wscitie
iuderi zaboi mlatê
otskoci hbiti ludiek
wdrsieuo wrazi mlat
iskotisie drsieuo navoir
itrsiedeset iich otide kotcê
izlutisie ludiek
aiti zhouadili
ti uelika potuorohadow
meciêsie potikai semnu
imasie zaboi meciê 159

„Ay bratře, ti zde nám drtili Bohy,
ti zde nám káceli dřewa,
i plašili krahuge z lesů.
Bozi nám wjtězstwj dagj!"
Ay prudkost wyrazj Luděkem
z četných wrahů proti Zábogi.
I wyrazil Zábog s hořjcjma očima w Luděka,
měřj dub proti dubu,
widěti z celého lesa.
Zábog hnal proti Luděku
nade wše wogska.
Luděk udeřil silným mečem,
přeťal tři kůže w stjtu.
I udeřil Zábog mlatem,
odskočil hbitý Luděk,
w dřewo wrazil mlat;
i skotj se dřewo na wogsko,
i třicet gich odegde k otcům.
I zljtil se Luděk:
„Ay ty zhowadilý!
ty weliká potworo hadů,
mečem se potýkey semnau."
I máchl Zábog mečem,

kuśscita whu otrazi
itasi ludiek mecz
(mecz)sie smecie po kozenie scitie
izapolestasie oba kranam
ranami wśie posobie stesasta
iwsiekolê zbrocesta kruiu
ikruiu zbrocechuie muzie
kolkol ieiu wezdie v,plutei siecí
slunce ,pide poledne
iotpoledne iuz napolkuecieru
iualeno iesce nisiemo nitamo ustupeno
iualeno zdie iualeno tamo otslauoie
Aiti wze bieswtie
ciemuti nasu krew piyesi
ichopi zaboi suoi mlat
iotskoci ludiek
na,pze mlat zaboi wiswzhoru
iwrze powzé
letie mlat roskocisie scit
zascitemsie roskocista ludiekoua prsi
iuleciesie duse tiezka mlata
imlat idusu uirazi
izanese pietsiehow vwoisku 181

kus štjtu wrahu odrazil.
I tasil Luděk meč,
meč se smekl po koženém štjtu.
I zapálili se oba k ranám,
ranami wše po sobě stesali,
i wše kolem zbrotili krwj;
i krwj zbrotili ge mužj
wůkol nich wšudy w přeljté seči.
Slunce přegde poledne,
i od poledne giž na půl k wečeru,
i wáleno geště; ni sem, ni tam ustaupeno,
i wáleno zde, i wáleno tam od Slawoge.
„Ay ty wrahu Běs w tě!
čemu, ty naši krew pigeši?"
I chopil Zábog swůg mlat,
i odskočil Luděk;
napřáhl mlat Zábog weyš wzhůru
i wrhl po wrahu.
Letěl mlat, rozskočil se štjt,
za štjtem se rozskočily Luděkowy prsy.
I ulekla se duše těžka mlata,
i mlat i duši wyrazil,
i zanesl pět sáhů u wogske.

strach whom uirazi zbrrdl skrsieki
radost zewznie zust uoinow zaboieuich
izaiiskrsi zradostnu zraku
ai bratrsie bozi ny uicestuiê darsichu
rostupisie uasieden hluk vpuo ivleuo
zewsiech udoli siemo suedle konie
koni rsiechci uesken tenles
Zauoi bratrsie tiudati lue
nevpusciei bursi whi
aita otwrze zaboi scit
iwruce mlatê iwdruhei meciê
takoivprsieez ,praze drahi vwzech
ibi vpieti whô ibi vstupati whô
trsasie hnase zboisce
stch zhrrdliich uiraze skrsieki
koni rsiechce ueskenles
Wzhoru nakonie skoni zawhi
prsiesewsie wlasti
ruci koni neste
vpatach zanimi nasu krutost
iwzkocichu hluci wzrucie konie 202

Strach wrahům wyrazil z hrdel škřeky,
radost zewzněla z ust wogska Zábogowa,
i zagiskřila z radostných zraků.
„Ay bratřj, Bozi nás wjtězstwjm dařili!
Rozstaupj se nás geden hluk wprawo i, wlewo;
ze wšech audolj sem swed'te koně,
koňmi řechci wešken les."
„Zábogi bratře ty udatý lwe!
neupauštěg bauřiti wrahy."
Ay tu odwrhl Záhog štjt,
i w ruce mlatem i w druhé mečem,
takto i wpřjč prorážel drahy wrahů.
Bylo upěti wrahům, bylo ustaupati wrahům,
Třas ge honil z bogiště,
strach z hrdel gich wyrážel škřeky;
koňmi řechce wešken les.
„Wzhůru na koně, s koňmi za wrahy
přesewše wlasti,
rychlj koni neste
w patách za nimi naši krutost."
I wzskočili hlukowé na rychlé koně,

iskoknaskok powzechsiehnachu
ranu naranu soptichu krutu krutost
imiiechu rownie ihori ilesi
vpuo iwleuo wsie ubiehawzad
Hucie diua rsieka
wlna zawlnusie uale
huciechu wsi voi skok naskok
wsiesie hnase ιps bursiucu rsieku
uodi uchuatichu mnostuie cuzich
iιpnesechusue zuiesti nadruhi brsiech
ipokraiinach wezdie wsirs iwsirs
luti ostrsiez zozepie suoie krsiedle dluzie
bistro leta zaptactuê
zaboieni uoi rozehnachusie wsirs
wezdie powlastech
hnachu luto powrazech
wezdie srazechu ie istupachu koni
nocu podlunu zanimi luto
dnem podsluncem zanimi luto
iopieti temnu nocu
iponoci sedimiutrê
hucie diua rsieka
wlna za wlnu sie uale

i skok na skok po wrazjch se hnali,
ránu na ránu soptili krutau krutost:
i mjgely rowně i hory i lesy,
wprawo i w lewo wše ubjhá w zad.
Hučj diwá řeka,
wlna za wlnau se walj,
hučela wše wogska skok na skok,
wše se hnalo přes baučjcj řeku;
wody uchwátily množstwj cizjch,
i přenesly swé známé na druhý břeh.
I pokraginách wšudy w šjř i w šjř,
ljtý ostřjž rozepial swá křjdla dlauhá,
bystře létá za ptactwem.
Zábogowa wogska rozehnala se w šjř
wšudy po wlastech,
hnala ljto po wrazjch;
wšudy srazila ge i stupala koňmi.
Nocj pod lunau za nimi ljtě,
dnem pod sluncem za nimi ljtě,
i opěty temnau nocj,
i po noci šedým gitrem.
Hučj diwá řeka,
wlna za wlnau se walj;

huciechu wsi uoi skoknaskok
wsiesie hnase prsiesbursiucu rsieku
uodi uchuatichu mnostuie cuzich
i‚pnesechusue zuiesti nadruhi brsiech
tamoksedim horâ
tamo dobursi nasie pomsta
ai zaboi bratrsie
iuz nam nedaleko hori
aiuz hluciek whow
iti zalostiuo ‚psie
Wratno kraiinami tuditi iaz tudi
uihubit wsie kraleuo
uictr bursi ‚ps wlasti
voiski bursie ‚ps wlasti
‚ps wlasti vpuo iwleuo
uezdie siru silu voiski
wradostnê hluce
aibtrsie aiseri wrch
bozi ny tamo uicestuiê darsili
tamo iuiele dustieka
siemo tamo podrsieuech
iich boiesie ptactuo iplachi zuiers
iedno soui neboiesie 248

hučela wše wogska skok na skok,
wše se hnalo přes baufjcj řeku;
wody uchwátily množstwj cizjch,
i přenesly swé zwěsty na druhý břeh.
„Tamo k šedým horám,
tamo dobauřj naše pomsta!“
„„Ay Zábogi bratře!
giž nám nedaleko hory,
a giž hlúček wrahů,
i ti žalostiwě prosj.““
„Zpátkem kraginami, tudy ty, gá tudy
wyhubit wše králowo.“
Wjtr bauřj přes wlasti,
wogsky bauřj přes wlasti,
přes wlasti wprawo i wlewo,
wšudy šjrau sjlu wogsky
w radostném hluku.
„Ay bratřj! ay šerý wrch!
Bohowé nás tam wjtězstwjm dařili,
tam i mnoho dušj těká
semo tamo po dřewech;
gich bogj se ptactwo i plachá zwěř,
gedno sowy nebogj se.

tamo kwrchu pohrsiebatmrch
idat pokrm bohouom
itamo bohô spasâ
dat mnostuie obieti
aiim hlasat milich slow
iiim oruzie pobitich whow 254

Pocinasie kapitulę osmmezcietma trsie-
tiech knih opiesniech.

Poletoua holub
sedrsieua nadrsieuo
zalostiuo wrka
horsie wse lesu
aiti lese siri
wtobie iazletauach
sholubicu drahu
smilu ,pmilitku
achazlobni Zbihon
chuati holubicu
iotnese vhrad
achavhrad twrdi
aiobchaze iunose
koltwrda hrada 14

Tamo k wrchu pohřebat mrch,
i dat pokrm Bohowûm,
i tamo Bohûm spasám
dat množstwj obětj,
a gim hlásat milých slow,
i gim zbraně pobitých wrahû!"

ZBYHOŇ.

Poletowal holub
se dřewa na dřewo,
žalostiwě wrkal
hoře wšemu lesu:
Ay ty lese šjrý!
w tobě sem létáwal
s holubicj drahau,
s milau roztomilau.
Ach a zlostný Zbyhoň
chwátil holubici,
i odnesl na hrad,
ach a na hrad twrdý.
Ay obcházel ginoch
kolem twrda hradu,

zalostiuo wzdicha
posuei drahei milei
othrada naskalu
naskalesi siede
zalostiuo siedie
sniemi lesê mlcie
i pletie holub
zalostiuo wrka
poduize iunose
hlauu kniemu nece
ti holubcie mutni
tobie mutno samu
tobieli krahuiec
uchuati tuu druziu
ti zbihoni tamo
natô twrdiehradie
ti uchuati moiu
dhu pdrahuczku
aotnese ach vhrad
vhrad vtwrdi
holubcie tibisi
bil nalel skrahuie
kdibitobie bilo

žalostiwě wzdychal
po swé drahé milé;
od hradu na skálu,
na skále si sedl,
žalostiwě seděl,
s němym lesem mlčel.
I přiletěl holub,
žalostiwě wrkal.
I pozdwihl ginoch
hlawu kněmu wece:
„Ty holaubku smutný!
tobě smutno samu,
toběli krahugec
uchwátil twau druži?"
„Ty Zbyhoni tamo
na tom twrdém hradě,
tys uchwátil mogi
drahau předrahaunkau,
a odnesl na hrad,
ach na hrad na twrdý!
Holaubku tyby si
byl wálcil s krahugem,
kdyby tobě bylo

srdice udatno
tibisibil uidrsiel
krahuicu suu drahu
kdibi tobiebila
draua ostradrapi
tibisibil zabil
krahuiec złobiui
kdibitibił twrdi
masozraui nosec
wzhoru mutni iunose
zeni nazbihon
tobie srdce ,pudatno
,ptiwhu
tobie ,ptiw ie
branie silna ostra
tobie ie whlauu
tiezek zelezni mlat
rucie iunose dolow
wdole temnî lesê
iwzenasie suoiu bn
inaramie mlatsuoi
spieie lesê temnim
kuhradu kutwrdu

srdéčko udatné;
tyby si byl wyrwal
krahugci swau drahau,
kdyby tobě byly
drawé ostré drápy;
tyby si byl zabil
krahugce zlostného,
kdyby ti byl twrdý
masožrawý nosec."
„„Ey smutný ginochu,
žceniž na Zbyhoně,
tobě srdce přeudatné,
proti wrahu,
tobě proti němu
zbraně silná, ostrá,
tobě gemu w hlawu
těžký, železný mlat.""
Rychle ginoch dolů,
w dole temným lesem;
i wzal na se swau zbraň,
i na rámě mlat swůg.
Spěchá lesem temným
ku hradu twrdému;

bie uhrada twrda
nocu wezdie temno
tlucie silnu piestiu
ktoto shrada sloua
iasê louec bludni
otuorsiesie wta
tluket silnu piestiu
otuorsie wtere
kdie Vladika zbihon
zaueliku sieniu
tamo zbihon uilni
tamo plaka dieua
aiotuorsi lowcu
neotuorsi zbihon
irozrazi mlatê
drsui silni iunose
irozrazi mlatê
zbihonieui hlauu
hdem wezdiebieha
iwsie whradie pobi
usuei krasnei dieui
dousnietla leze
ipde rane slunce 83

byl u twrda hradu.
W noci wšudy temno,
tlaukl silnau pěstj;
„„kdo to?"" s hradu slowa.
„Gá gsem lowec bludný."
Otewrau se wrata.
Tlukot silnau pěstj.
Otewrau druhé.
„Kde wládyka Zbýhoň?"
„„Za welikau sjnj.""
Tamo Zbyhoň wilný,
tamo pláče děwče.
„Ay otewři lowci!"
Neotewře Zbyhoň.
I rozrazil mlatem
dwéře, silný ginoch,
i rozrazil mlatem
Zbyhoňowi hlawu.
Hradem wšudy běhal,
i wše w hradě pobil;
u swé krásné djwky,
do swítánj ležel.
Přišlo ranné slunce

wrcholi drsiew khradu
ⅰpde noua radost
wiunosino srdce
zeswu krasnu dieuu
choua wsilnu pazu
cie taholubice
zbihon iuuchuati
iako mie zdie wieza
tak iu wtwrdiehradie
wlesi stwrdahrada
iletiese wlesi
iletiese siemo
iletiese tamo
sedrsieua nadrsieuo
se suoim holubcê
sholubcê spauase
naiednei uietuici
wzradouasie dieua
sesuoim iunosu
chodi siemo tamo
wezdie kamo zechtie
smilitkê spaudse
naiednô loziei 106

wrcholy dřew k hradu,
přišla nowá radost
w ginochowo srdce,
že swau krásnau djwku,
chowal w silných pažjch.
„Čj ta holubice?"
„„Zbyhoň gi uchwátil,
gako mě zde wězel,
tak gi w twrdém hradě.""
„W lesy z twrda hrada!"
I letěla w lesy,
i letěla semo,
i letěla tamo;
se dřewa na dřewo,
se swým holaubečkem:
s holaubkem spáwala
na gedné wětwici.
Wzraduge se djwka,
i se swým ginochem;
chodj semo tamo,
wšudy kam zechtěla:
s miláčkem spáwala
na gediném lůžku.

Vieie uietrsieczek
skniezeckich lesow
bieze zmilitka
kupotoku
nabiera uodi
wkouana uiedra
pouodie kdieuie
kitice plíie
kitice uona
zviolarozi
iiesie dieua
kiticu łouit
spadeach spade
wchladnu uodicu
kdabích uiediela
kitice krasna
ktotebe wkipru
zemicu saze
tomubich dala
prstenek złati
kdabich uiediela
kitice krasna 22

KYTIČKA.

Wěge wětřjček
z knjžecjch lesů,
běžj milenka
ku potoku.
Nabjra wody
w kowaná wědra,
po wodě k djwce,
kytička plyne,
Kytička wonná,
z fial a růžj.
I gme se djwka
kytičku lowit,
spadla ach spadla!
w chladnau wodičku.
Kdybych wěděla
kytičko krásná!
kdo tebe w kyprau
zemičku sázel,
tomu bych dala
prstének zlatý.
Kdybych wěděla
kytičko krásná!

kto tebe likem
hebuczki suaza
tomubich dala
iehlicu zwlasów
kdabich uiediela
kitice krasna
ktotie pochladnei
uodici pusti
tomubich dala
uienek suoi zhlaui 32

Ide mamila naiahodi
nazelenaborka
zadrsiesesi ostretrnie
wbielitku nozicu
nemoze moie zmilitka
nanozicu wstupiti
achti trnie ostre trnie
ciemusiboł sdielo
zatobudes ostretrnie
zborek uimitieno
pozdi mila vpochladeczce 11

kdo tebe lcyčjm
hebaukým swázal,
tomubych dala
gehlici z wlasů.
Kdybych wěděla
kytičko krásná!
kdo tě po chladné
wodičce pustil,
tomubych dala
wjnek swůg z hlawy.

GAHODY.

Šla má milá na gahody
na zelená borka,
zadřela si ostré trnj
w bělaunkau nožičku.
Nemůže moge milenka
na nožičku wstaupit.
Ach ty trnj, ostré trnj,
proč si bolest zdělo?
za to budeš, ostré trnj,
z borek wymýtěno.
„Počkey milá w pochládečku,

wzelenie borece
iazdobiehu napaluciek
pokonieciek bieli
koniecieksie napaluce
whustei trauie pase
moie mila vpochladecze
namile zdaie
ie sie mila zalouati
potichunku vborce
achciersiekne moie mati
iaznescastna roba
nezdimi rsiekase mati
chouaisie iunosi
ciemusie iunosi chouati
kdazsu dobrsi ludie
i piedech na konice
iako sniezek bielê
skocich skonie viezech nasuk
zastrsiebrnu uzdu
obiech diewcie pzech ksrdcu
icelouach usta
izabude ksnadieua
wnozici bolnitru

wzeleném borečku;
gá doběhnu na palauček
pro bjlého koně."
Konjček se na palaučku
w husté trávě pase,
moge milá wpochládečku
na milého čeká.
Počne milá žalowati
po tichaunku w borku:
„ach co řekne moge máti,
gá nešťastná holka!
Wždycky mi řjkala máti,
chowey se ginochů,
čemu se ginochů chowat?
když gsau dobřj lidé."
I přigel sem na konjčku
gako sněžek bjlém,
skočil s koně, wázal na suk
za střjbrnau uzdu.
Obgal děwče přižďal k srdci
i ljbal sem usta,
i zabyla krásná djwka
w nožičce bolný trn,

laskachomsie milouachô
slunce nazachodie
poied mili rucie domow
sluneczko nam zaide
wzkocich rucie nakonieczek
iako sniezek bieli
iwzech zmilitku wnarucie
otiedech sniu domow 42

Biehase ielen pohorach
powlasti poskakoua
pohorach podolinach
krasna parohi nosi
krasnima parohoma
husti les ,praze
polese skakase
hbitimi nohami
àita iunose pohorach chodiua
dolinami chodiua wlute boie
hrdubran nasobie nosiua
braniu mocnu rozraze whom shluki
nenie iuz iunose whorach 13

Wlásce sme se milowali,
slunce na západu.
„Pogeď milý rychle domů
slunéčko nám zagde."
Wsed sem rychle na konjčka
gak snjh bělaunkého,
wzal sem milenku w náručj,
odgel sem s nj domů.

GELEN.

Běháwal gelen po horách,
po wlasti poskakowal,
po horách, po dolinách
krásné parohy nosil;
krásnýma parohoma
hustý les prorážel;
po lese skákáwal
hbitými nohami.
Ay tu ginoch po horách chodjwal,
dolinami chodjwal w ljté boge,
hrdau zbraň na sobě nosjwal;
zbranj mocnau rozrážel wrahům shluky.
Nenj giž ginocha w horách,

podskoci nå zdie lstiuo luti wh[m]
zamiesi zraki zlobu zapolena
uderi tieznim mlatê uprsi
zewzniechu mutno zalostiui lesi
wirazi ziunose dusu dusicu
sie ujletie pieknim tahlim hrdlâ
zhrrdla krasnima rtoma
aitu leze tepla krew
zadusicu tecie zaotlelu
sira zemie wrsielu krew piie
ibi wkazdiei dieuie pozalnim srdece
leże iunose wchladnei zemi
naiunosi roste dubec dub
rozkladasie wsuki sira isira
chazieua ielen skrasnima rohoma
skacie nanoziciech ruciech wzhoru
wlistie piena tahle hrrdlo
sletaiusie tlupi bistrich krahuicew
zeusia lesa siemo nasien dub
pokrakuiu nadubie wsici
pade iunose zlobu wiahu
iunose plakachu wsie dieui 35

podskočil naň zde lstiwě ljtý wrah;
zaměšil zraky zlobau zapálené,
udeřil těžkým mlatem wprsy,
zewzněli smutně žalostiwj lesi.
Wyrazil z ginocha duši, dušičku,
ta wyletj pěkným táhlým hrdlem,
z hrdla krasnýma rtoma!
Ay tu ležj, teplá krew
za dušičkau teče, za odletlau;
sirá země wřelau krew pige.
Bylo w každé djwce po žalném srdéčku.
Ležj ginoch w chladné zemi,
na ginocha roste dubec — dub,
rozkládá se w suky šjř i šjř;
chodjwá gelen s krasnýma rohoma,
skáče na nožičkách rychlých, wzhůru
w listj pjná táhlé hrdlo.
Slétagj se heyna bystrých krahugců,
ze wšeho lesa sem na ten dub;
pokrakugj na dubě wšickni:
„Padl ginoch zlobau wraha."
Ginocha plakaly wše djwky.

Achti roze krasna roze
cie siranie rozkwetla
rozknetausi pomrzla
pomrzawsi usuiedla
usuiedewsi opadla
wecier siediech dluhosiediech
dokuropienie sediech
nic dozdati nemozech
wsie drsiezhi luczki sezech
usnuch sniesemise uesnie
iakobi mnie nebosce
napuei ruce sprsta
swleklsie zlati prstenek
smeklsie drahi kamenek
kamenek nenadiidech
zmilitkasie nedozdech 16

Wsirê poli dubecstoii
nadubci zezhulice
zakukase zaplakase
zenenie wezdi iaro 4

RŮŽE a ŽEŽHULIČKA.

Ach ty růže, krásná růže!
čemus raně rozkwětla,
rozkwětawši pomrzla,
pomrzawši uswadla,
uswadnuwši opadla?
Wečer sem dlauho seděla
až kohauti zpjwali,
nic dočkati nemohla,
třjšky, laučky spálila.
Usnu a zdá mi se we snu,
gakoby mně ubohé
na prawé ruce s prstu
swlekl se zlatý prstének,
smekl se drahý kamének;
kamének sem nenašla,
milého nedočkala!

ŽEŽHULIČKA.

W šjrém poli dubec stogj,
na dubci žežhulice,
zakukala, zaplakala,
že nenj wždycky garo.

kakbi zlo zitko vpoli
biuesdi iaro bilo
kakbi zralo iablko wsadie
biwezdi leto bilo
kakbi mrzli klasi wstoze
biwezdi iesen bila
kakbidieuie tiesko bilo
biwesdi sama bila

Ach wí lesi tmaui lesi
lesi miletinsti
ciemu uisie zelenate
wzimie letie rowno
radabich iazneplakala
nemutila srdce
arsiekniete dobrsi ludie
ktobi neplakal zdie
kdie moi otcik otcik mili
zahrsieben wrouece
kdie moie mati dobra matí
trawka nanei roste

Gakby zrálo žjtko wpoli,
by wždycky garo bylo?
Gakby zrálo gablko w sadě,
by wždycky léto bylo?
Gakby mrzly klasy w stoku
by wždycky geseň byla?
Gakby djwce těžko bylo,
by wždycky sama byla?

OPUŠTĚNA.

Ach wy lesi, tmawj lesi,
lesi Miletinštj,
čemu wy se zelenáte
w zimě w letě stegně?
Rádabych gá neplakala,
nermautila srdce,
a řekněte dobřj lidé,
kdoby neplakal zde.
Kde můg otec, otec milý,
zahrabán w hrobečku.
Kde má máti, dobrá máti
trávka na nj roste.

nimi btra nimi sestri
iunosu mi wzechu 14

Pleie dieua konopie
upanske sada
pitasie iei skrsiuanek
,pcie zalostiua
kakbich mohla rada biti
malitki skrsiuancie
otuedechu zmilitka
ukameni hdek
kdibich perce imiela
pisalabich listek
timalitki skrsiuance
tibi sniêtâ letial
nenie perce nenie blanki
bich pisala listek
pozduui drahe pieniô
ze zdie horsiê niiu 16

Zakrakocie whdie wr — — —

Nemám bratra, nemám sestry,
ginocha mi wzali!

SKŘIWANEK.

Plege děwče konopě
u panského sadu,
pytá se gj skřiwánek,
proč ge žalostiwa?
Gakbych mohla ráda býti,
malinký skřiwánku,
odwedli mi milého
na kamenný hrádek.
Kdybych pjrečko měla,
psalabych mu listek,
ty malinký skřiwánku,
ty bys s njm tam letěl.
Nenj pjrka, nenj blánky,
bych napsala listek,
pozdrawug drahého pěnjm,
že zde hořem nygi!

Zakrakoce w hradě wr — — —

Prwnj odřezek.

eie wsie po
rodte otstu
nicê dachui
waw suoike
rucie zki ˛p
le wnuzne
enstuo dose
rsie hlauu
iemsie wp
biu ibi lk
koniê czrn
zdu silnu r
pobiese ta
ene mohus
ciê siemoi
radostno hl

lanow iwil

Zuola B
ihrrn
suken
se nemozes
iez slauni v
cie skazaipa
ud duch prs
wsiech powla
ide uecierê

nu noc dale
cie bursiu re
iniu krasnu
del niciê ot
dolow sie nu
zie ˛ptiwsie

Na druhé straně.

emi iezdie
siu ludu i po
sie rsiekina
dachu sieire
êskcie ie
semi silnim
tuoi druhsie
oleni wsici
hwotworsie
wie idauê
sehraduksl
iak ˛pduei
stni rozstup
Jari iunose
bi kehdi ne
sloui strsie
wsie wsiekr
˛ptiw Bole
ui den boie
linhê poda

aueleslaua
iich ludues
mnu iwden
brasie dluh
newkrua
staoba,pd
zalostnima
sie btrsie
á nerozkazo
tucie wece
imiechu ws
ostot knieze
sesiepoue

Druhý odřezek.

likê skrsie
zi wzhori
sie izdach
lepo doid
trsie izac
cie meciê
iim kaze
siedase na
,ps wsien
kupze ku
de na,ptiw
zichusien
ibi dluha

ieie leuo
stuo idiei
rozkacen
ra wchor
bil nawo
cié ilutir
sesta uod
soka ude
na wnide
uele kup
dem iiich
patich iu
ikon ie ip
iskasieu
sece moć
vuisiero
loza staue
zukoniê
wzchodii
penakui

Na druhé straně.

cisuu mo
sese izwn
stli mnozi
dusie snie
peuckor
i,pd siemi

ot zapie	im bistr
zakon suoi	sie imoh
iwrahow	blsket br
se twdau	otwsiech
sesuu hla	uie suo
iti inapa	olani vd
doide me	hdi suw
udubsku	druha ko
mohouo	,pdi ,pdst
ora dano	wlasti su
ach neci	abilislau
porobiw	ot wsiech
spiechu	sie wcz

Omylowé tisku.

Jarasl. v. 187 podaehu *čti* padachu
— — *podali* *padali*

Kytič. — 24 *hebaukým čti hebaunkým.*

Zaboj — 230 Flucht lies Fluht.

W y s w ě t ł e n j
zastaralegśjch a zatmělegśjch slow.

A, *ale*, *než*. *Jarosl. v.* 65, 99. *Nekl.* 138.
Batia, *bratr*, cf. uher. batya, *staršj bratr*.
Běs, Daemon, *bůžek*.
Běsniti, *wztekati se*.
Bodrost, Munterkeit, cf. rus.
Bugarost, *bugná sjla*.
Bystřina, *deštowý potok*.
Četný, numerosus, zahlreich, cf. sl.
Draha, *plac*, meta.
Drbiti, *musiti*, cf. lusat. *derbu*.
Druže, *přjtelkyně*, *manželka*.
Drzostný, *smělý*, *odwážliwý*.
Gařiti se, *prudce se hněwati*.
Garý, *silný*, vehemens; *garota*, vehementia; *garobugny*, *prudce bugný*; *garohlawý*, *silnohlawý*.
Geseň, *podzim* cf. sl.
Gesut, *darmo*.
Getřiti se, *baufiti se*, *popauzeti se*.
Gun, *gunoše*, *gunek*, *ginoch* cf. junior.
Hadliwě, *potupně*.

Holedbati se, *pyšněti se* cf. rus. *golydba*, *chudá peycha.*
Hrabiwy, *laupeže žádostiwý*, cf. sl.
Chrabrost, *udatnost.*
Chyžice, *chyže*, *chalupa.*
Kludno, *klaudno*, *klidno*, *ticho.*
Kmet, *sedlák*, *kmetský*, *sedlský.*
Kněz, *knjže*; *kněnj*, *geho žena*; *kněžna*, *geho dcera*, *princezna*; *knežic*, *princ.*
Komon, *kůn.* Nekl. v. 170.
Kotly, *wlaské bubny.*
Krupo, *kruto.*
Krušiti, *lámati*, *drtiti.*
Krzno, chlamys.
Lánj, *štěkánj*, cf. sl. &c. rus.
Lepý, *krásný*; *lepotworný*, *krasotworný.*
Letadlo, volatile.
Lubice, *milenka.*
Luna = luna; *měsjc* = mensis. cf. sl. & rus.
Máchati, schwingen.
Mlat, *kladiwo.*
Morana, *Morena*, *Mořena*, *smrt.*
Ne, *než*, *ale.* Jarosl. v. 11.
Nygu, *nýti*, schmachten.
Obecati, *slibowati.*
Oswěta, *swětlost*, *stkwělost.*
Pláti, *hořeti.*
Plzno, *užitečno* cf. rus. *polezno.*
Posuti, *posypati.*
Přetiti, *hroziti.*
Prokný, *každý.*
Rumenec, *červenost ljcj.*

Ryk, *diwoký křik.*
Sedánj, *turnag.*
Sieti se, *stkwěti se.* Jarosl. v. 24. 27.
Snaha, *snažnost.*
Spasa, *zachowatel*, *wyswoboditel; spasati*, *zachowati*, Retten.
Srotiti se, *přjsahau se zawázati.*
Stolec, *trůn* cf. rus. *pristol.*
Střiece, *střjce*, *potkánj* cf. *wstřjc; střetnauti*, *potkati se.*
Sweřepý, *diwoký* cf. *sweřepec*, *zwěř.*
Swět, *rada* cf. rus. *soviet.*
Sypati, *uspati.* Nekl. v. 217.
Škwrna, *flek*, Schandfleck.
Šuma, *les* cf. illyr. & *Šumawa*, Böhmerwald.
Tasiti, *wytasiti*, *wtasiti.*
Tlupa, *heyno.* cf. rus.
Třas, *bůh třesenj a strachu?*
Trčiti, Rennen, *odtud běžeti k cjli*, *terč?*
Tuča, *tuče*, *černý hromowý mrak.*
Tur, *diwoký beyk*, cf. taurus; *tuřj*, *beyčj.*
Um, Vernunft. *Rozum*, Verstand.
Utroba, *wnitřnost* cf. uterus, venter, ὅδερος.
Urno, *prudce* cf. *wru*, uro?
Uz, *už*, *haužew* cf. *uzel.*
Warito, *nástrog hudebnj*, cf. *βαρβιτον?*
Wěhlas, *wěhlasnost*, prudentia; *wěhlasno*, prudenter.
Welj, *weliký; wele*, *welim*, *welmi*, *mnoho; welebyster*, *welmi bystrý.*

Wesna, *garo*, *bohyně gara* cf. sl.
Wet, *na*, *tu*, cf. rus. vot.
Wid, *pohled*, *oči*, cf. rus. vid.
Wnočiti, *wraziti*.
Wnuž, *gako*.
Wogen, *wogin*, *wogák*, *bogownjk*.
Wratno, *zpátky* cf. rus. obratno.
Wtery, *druhý* cf. *utery* & δευτερος.
Wz, *na* cf. *wzhůru*, *na horu*.
Zabyti, *zapomenauti*, *zabudu*, *zapomenu*.
Zaměšiti se, *zaškarediti se*.
Zhořelský, Görlitzer; *Zhořelec*, *Hořelice*.
Zjrati, *zřjti*.
Znogený, *rozhřátý*, *rozpálený*.
Zračiti se, *ukazowati se*.
Zwěsti, *zwěděti*; *zwěst*, *powědomý*, *známý*.
Ždáti, *čekati*.

Nákladem Wydawatelowym.

Die

Königinhofer HANDSCHRIFT.

Eine Sammlung lyrisch-epischer Nationalgesänge.

Aus dem Altböhmischen metrisch übersetzt

von

WENZEL SWOBODA

von Nawarow.

Herausgegeben

von

WENZEL HANKA.

Prag 1819,
gedruckt bei Gottlieb Haase,
(In Kommission bei J. Krauss.)

Vorerinnerung.

„Diese Sammlung lyrisch - epischer reimloser Nationalgesänge übertrifft Alles, was man bisher von alten Gedichten aufgefunden, wovon sich aber nur 12 Blättchen Pergamen in 12., und zwei schmale Streifchen erhalten haben. Der Herausgeber, nach dem er den rühmlichen Entschluſs, unsre alten Gedichte herauszugeben, gefaſst, und mit dem ersten Bändchen schon ausgeführt hatte, war so glücklich, diese schätzbaren Uiberreste in einer Kammer an der Kirche zu Königinhof unter verworfenen Papieren und alten Pfeilen zu entdecken, und von nahem Untergange zu retten. Nach der Schrift zu urtheilen, fällt die Sammlung zwischen die Jahre 1290 und 1310. Einige von den Gedichten sind in Rücksicht ihres Ursprunges auch wohl noch älter. Desto mehr ist der unersetzliche Verlust von dem bei weitem gröſsern Theile derselben zu bedauern.

Die ganze Sammlung bestand aus drei Büchern, wie man aus den Uiberschriften der übriggebliebenen Kapitel des dritten Buches, da das 26te, 27te, und 28te genannt werden, sicher schliefsen kann. Wenn jedes von den abgängigen 25 Kapiteln auch nur 2 Gedichte enthielt, so sind blos vom dritten Buche 50 Gedichte in Verlust gerathen.

Wen sollten diese kleinen Proben nach dem vortrefflichen Ganzen, das sich durch Leichtigkeit des Vortrags, Reinheit und Correctheit der Sprache, durch Kraft und Anmuth auszeichnet, nicht lüstern machen?"

Geschichte der böhm. Sprache u. Lit. von Jos. Dobrowsky. S. 385.

Wie weit die Uibersetzung und selbst die Erneuerung dem Original nachstehe, sieht jeder Kenner der altböhm. Sprache ein.

— — — begab sich in den schwarzen Wald,
Wo zusammen die Wladyken kamen,
Sieben Grafen mit beherzten Schaaren.
Wyhon Dub eilt hastig hin mit ihm
Nächt'gen Dunkels mit all seinen Mannen.
Hundert Mannen stark wohl ist sein Haufe,
All die Hundert scharfe Schwerter in der
Scheide,
Zu den Schwertern alle starke Arme,
All zu Wyhon festes inniges Vertrauen.
Und sie kamen in des Waldes Mitte,
Reichten sich ringsum die tapf're Rechte,
Redeten zusammen leisen Lautes.
Über Mitternacht schon war die Nacht gerücket,
Nahte schon des Morgens dämmernd Grauen;
Und da spricht zu Herzog Ulrich Wyhon:
„Hoy! vernimm mich, hochberühmter Herzog:
„Gott gab Heldenkraft in deine Glieder,
„Gott gab Klugheit deinem Heldenhaupte,
„Führe du uns gen die bösen Polen!
„Rechts und links nach deinem Worte gehen,
„Vorwärts, rückwärts wir in alle Schlachten.
„Auf, ermannt euch heldenkräft'ge Herzen!"
Schwingt der Fürst in starker Hand die Fahne,
„Mir nach! Mir nach mannhaft auf die Polen,24

„Auf die Polen, auf die Landverderber!" —
Und ihm nach nun stürmten acht Wladyken,
Und mit ihnen vierthalb hundert Kämpen,
Tapf're Kämpen, dorthin, wo im Schlafe
Hingestreckt der Polen Haufen lagen.
Oben hielten sie am Waldes-Rande:
Sieh! da liegt Prag still im Morgenschlummer!
Morgennebel dampfen ob der Moldau,
Hinter Prag wie blauen sich die Berge,
Hinter ihnen graut der helle Morgen!
„Nieder von dem Berg!" Still, alles stille,
Schlau im stillen Prag sie sich verbergen,
Hüllen ihre Waffen in die Mäntel.
Ging ein Hirt, als früh der Morgen dämmert
Ruft hinauf, dafs man die Thore öffne.
Hört die Wacht des Hirten lautes Rufen,
Oeffnet ihm das Thor zum Moldaustrome.
Auf die Brücke tritt der Hirt, laut bläs't er,
Auf die Brücke springt der Fürst, ihm nach acht Grafen,
Jeder eilt mit allen seinen Mannen. —
Und die Trommeln Donnerschläge hallen,
Schmetternd hallen drein der Hörner Klänge.
Auf die Brücke pflanzt das Heer die Fahnen,
Und sie bebet unter dem Gedränge.

Schreck ergreifet alle Polenkrieger.
Huy! wie sie nach ihren Waffen greifen!
Huy! die Grafen führen mächt'ge Hiebe.
Hierhin, dorthin stürzen nun die Polen,
Im Gedränge über Gräben setzend
Rennen sie hin zu den Thoren,
Rennen weiter vor den tapfern Hieben.
Ha, und Gott hat uns den Sieg verliehen!
Eine Sonne leuchtet an dem Himmel,
Jarmir leuchtet wieder ob dem Lande. —
Durch ganz Prag erschallet freudig Rufen,
Rings um Prag erschallen Freudenrufe,
Freudenruf erschallt im ganzen Lande
Von dem frohen Prag durch alle Lande. 62

Von der Sachsen Niederlage.

Ey du Sonne, holde Sonne,
Warum scheinest du so traurig?
Ach warum auf uns noch scheinst du,
Auf uns Hartbedrängte, nieder?
Wo doch weilet unser Herzog?
Wo sind unsre Kriegerhaufen?
Weit zu Otto mufst' er fahren.
Wer aus dieser Dränger Klauen
Reifst dich Waise, Vaterland!

Sieh die fremden Dränger kommen,
Teutsche sind es, böse Sachsen
Ziehn heran in langem Zuge,
Von dem Waldgebirge nieder
Kommen sie in unsern Gau.
Gebet, o ihr Armen, gebet
Ihnen euer Gold und Silber
Gebt heraus all eu're Habe,
Sonst die Hütten, die Gehöfe,
Werden sie euch noch verbrennen.
Ach! sie brannten alles nieder,
Raubten unser Gold und Silber,
Trieben uns're Heerden fort,
Ziehen nun auf Trosky los.
Klage, klage nicht, du Landmann.
Schon erhebt das Gras sich wieder,
Das so lange frech getreten
Hat der Huf der Fremdlinge.
Pflücket Blumen von den Wiesen,
Windet Kränze eu'rem Retter!
Schon ergrünt die Saat;
Wandeln soll sich's schnell.
Schnell hat alles sich gewandelt.
Siehe, Benesch, Hermans Sohn,
Ruft das Volk zum Rath zusammen,

Gen die Sachsen ruft er sie.
  Und das Landvolk strömt zusammen
Dort im Walde, wo auf Felsen
Hoch die Veste Grofsskal ragt.
Flegel statt der Waffen tragend
Ziehn sie auf die Feinde los.
Benesch, Benesch sprengt voran
Und ihm nach die Menge
Grimmerfüllt. Sie rufen: „Rache!
Rache ob den Landverwüstern!
Rache ob dem Sachsenvolk!"
Rach' erfüllet beide Heere,
Stachelt sie zu grausem Grimm,
Rache glühet in der Männer
Zornerfüllter Brust,
Sprüht aus ihrem Aug' hervor.
So einander gegenüber
Steh'n sie furchtbar dräuend da,
Keulen über Keulen ragend,
Speere über Speere starr.
Und sie stürzen auf einander,
Als ob Wald auf Wald sich stürzte.
Wie des Donners Blitz am Himmel,
Also ihrer Schwerter Blitze.
Schreckliches Geschrei erschallet

Scheucht das Wild im Walde auf,
Scheucht die Vögel in der Luft.
Bis zum dritten Bergesrücken
Wiederhallen durch die Thale
Prallend von den Felsenwänden
Kolbenschläge, Schwertgeklirre,
Wie der Fall von morschen Stämmen. —
Also standen beide Heere
Unbeweglich gen einander,
Tief die Fersen in dem Boden,
Eingerammt die starken Schienen.
Einen Berg besteiget Benesch,
Schwenkt das Schwert zur Rechten hin,
Dahin stürzt des Heeres Macht.
Schwenkt das Schwert zur Linken hin,
Linkshin stürmt die Macht des Heeres,
Und von da zum Felsenbruche.
Steine wälzen sie vom Bruche
Auf den Feind herab.
Von dem Berg zur Eb'ne nieder
Stürmt die Schlacht, die Teutschen heulen,
Ha! die Teutschen müssen fliehen,
Fallen müssen sie. 84

Von den grofsen Kämpfen der Christen mit den Tatern.

Ich verkünd' euch hochberühmte Sage,
Von gewalt'gen Kämpfen, wilden Schlachten.
Habet Acht, und sammelt eu'r Gemüthe,
Habet Acht, und horcht den Wunderdingen!
In dem Land, wo Olmütz hehr gebiethet,
Hebt sich ein nicht allzuhoher Hügel,
Gar nicht hoch, wird Hostaynow benamset.
Drauf ein wunderthätig Bild der Gottesmutter.
Lang' im Frieden ruhten uns're Lande,
Reichthums Fülle blühte bei dem Volke;
Doch ein Sturm hat sich vom Ost erhoben
Um des Taterchanes holde Tochter.
Christen hatten sie um Edelsteine,
Um ihr Gold und Perlenschmuck erschlagen.
Kublay's schöne Tochter, schön wie Luna,
Hörte, dafs es Lande gibt gen Abend,
Und viel Volk, das lebt in diesen Landen.
Und sie rüstet sich alsbald zur Reise,
Fremder Völker Bräuche zu erforschen.
Auf die Beine machen sich zehn Junker,
Und zween Jungfrau'n schnell, sie zu geleiten.
Was nur Noth, wird reichlich aufgehäufet,
Und sie schwingen sich auf schnelle Rofse, 23

Geh'n dahin, wohin die Sonn' enteilet.
Wie die Sonn' am frühen Morgen glänzet,
Wenn sie über dunklen Forsten aufgeht,
So auch glänzt in angeborner Schönheit
Und in Schmuckespracht des Chanes Tochter.
Angethan war sie mit reichem Goldstoff,
Hals und Busen trug sie blos; mit Perlen
Und mit Steinen war sie reich bekränzet.
Solcher Schönheit staunten wohl die Teutschen,
Neiden sie um ihre reichen Schätze,
Spüren nach der Fährte ihres Zuges,
Uiberfallen sie in Waldes Mitten,
Morden sie und rauben ihre Habe.
Als nun Kublay hörte, Chan der Tatern,
Was gescheh'n mit seiner theuern Tochter,
Sammelt er aus seinen weiten Reichen
Heere, zog mit diesen Heeren,
Wo die Sonn sich eilend hinbegiebet.
Diefs vernahmen Könige des Westlands,
Dafs der Taterchan herangezogen
Komme gegen ihre völkerreichen Staaten.
Und sie stiefsen Einer zu dem Andern,
Sammelten gewalt'ge Heeresstärke, 46
Ziehen ihm zu Schlacht und Kampf entgegen,

Lagern sich auf einer weiten Ebne,
Lagern sich und harren dort des Chancs.
Kublay rufet seine Zaub'rer alle,
Sternenkund'ge, Seher, und Schwarzkünstler,
Zu erforschen, ihm dann zu verkünden,
Welch einEnd der Krieg wohl würde nehmen.
Und die Zaub'rer, Sternenkund'ge, Seher
Und Schwarzkünstler traten nun zusammen,
Schritten einen Kreis ab zu zwei Seiten,
Legten einen schwarzen Stab drein nach der
Länge,
Spellten ihn dann in zwei gleiche Theile;
Einem gaben sie den Namen Kublay,
Und den andern nannten sie die Fürsten.
Singen d'rüber dann uralte Sprüche.
D'rauf die Stäbe heben an zu kämpfen,
Und der Stab des Kublay hat gesieget.
Jauchzt darob die Menge alles Volkes,
Jeder eilet schnell zu seinem Roſse,
Und es ord'nen sich zur Schlacht die Haufen.
Keine Kunde hatten deſs die Christen,
Rathlos stürzten sie sich auf die Heiden-
schaaren,
Stolz auf ihre Heereskraft vertrauend.
Da hat sich die erste Schlacht begeben;

Pfeile hat es hageldicht geregnet,
Speere krachten, wie des Donners Krachen,
Schwerter blitzten, wie Gewitterflammen.
Beide Heere immer frischen Muthes
Wehrten eins dem anderen zu weichen.
Und der Christen Menge drängt die Tatern,
Hätte sich wohl ihrer bald erwehret,
Wenn die Zaub'rer nicht von neuem kamen,
In den Händen die zerspellten Stäbe.
Drauf entbrannten heftiglich die Tatern,
Fielen wüthend auf die Christenschaaren,
Jagten grimmig sie vor sich her, dafs sie
Scheuem Wild gleich aus einander sprengten.
Schilde liegen hier, da schmucke Helme,
Hier ein Rofs schleift einen Kriegesfürsten,
Dort stürzt einer in die Taterhaufen,
Nicht zum Sieg, nur zu gewissem Tode;
Hier ein and'rer fleht um Gott Erbarmen.
Also wurden hie die Tatern mächtig,
Legten Zoll den Christen auf und Steuern,
Und zwei Reiche haben sie erobert:
Kiews alte Burg, das weite Nowgrad.
Durch die Lande hallt die Trauerbothschaft,
Alle Staaten sammeln Volk zum Kriege,
Stellen vier gewalt'ge Heereshaufen

Zu erneu'n den Mordkampf mit den Tatern:
Drauf die Tatern schwenkten sich zur Rechten,
Schwarzen Wetterwolken gleich, die drohen
Fetter Aecker Frucht in Grund zu schmettern;
Weit hin hörte man die Schwärme brausen,
Zu Geschwadern rotten sich die Ungern
Schnell zusammen, schlagen sich mit ihnen,
Doch umsonst war ihre kühne Wagnifs,
All umsonst ihr mannhaft Widerstreben.
Dicht gedrängt in Mitten ihrer Reihen
Brachen ein die Tatern, und zersprengten
Alle ihre starken Heereshaufen.
Und verwüsteten im Lande Alles.

Jetzt entwich den Christen alle Hoffnung,
Grofser Jammer herrschte, wie noch niemals,
Und zu Gott flehn sie in bangem Muthe,
Zu erlösen sie vom Grimm der Tatern.

„Steh, o Herr, steh auf in deinem Zorne!
„Wollst erlösen uns von den Verderbern,
„Uns erlösen von den argen Drängern!
„Unsre Seelen wollen sie verderben,
„Uns umringend, wie ein Heer von Wölfen!"
Eine Schlacht, noch eine ward verloren,
Und in Polen hausen schon die Tatern,
Näher, näher ziehn sie allverwüstend 120

Dringen wüthend schon heran gen Olmütz.
Härt're Noth bedränget nun die Lande,
Nichts bleibt sicher vor der Heiden Wüthen.
Einen Tag, zwey Tage ward gestritten,
Und der Sieg neigt sich auf keine Seite.
Weh! da wächst und wächst der Tatern Unzahl,
Wie im Herbst das Abenddunkel wachset.
Und in Mitten dieser Taterhaufen,
Die das Land gleich Fluthen überschwemmen,
Schwankt das Christenheer gleich einem Nachen,
Strebt mit Macht hinan zu jenem Hügel,
D'rauf die wunderstarke Gottesmutter thronet.
„Auf! ihr Brüder, dort hinauf!" ruft Wneslaw,
Mit dem Schwert die Silbertartsche schlagend;
Hoch die Fahne ob dem Haupte schwingend. —
All', ermannet, stürzen auf die Tatern,
Dicht gedrängt, ein starker Heeresklumpen.
Wie wenn Feuer aus dem Boden sprühet,
Rafften sie sich aus der Tatern Obmacht,
Auf den heilgen Hügel hin im Rückschritt.
Oben, nah dem waldbegränzten Gipfel,
Stellen sich in breit're Reih'n die Krieger
Sich am Fuss' zu dichtem Keile drängend. 143

Schirmen rechts und links sich mit den
Schilden,
Legen scharfe Speere auf die Schultern,
Hintermann dem Vormann, dem der dritte.
Pfeile auf die Tatern schneit's vom Berge.
Jetzt deckt dunkle Nacht die ganze Erde,
Hüllt die Erd' und das Gewölb des Himmels.
Und sie schliefst der Christen und der Tatern
Gen einander wuthentbrannte Augen.
Wall und Graben werfen auf die Christen
Um den Berg herum im nächt'gen Dunkel.
Als der Morgen drauf im Osten granet,
Hebt das ganze Lager sich der Dränger,
Furchtbar dräut rings um den Berg das Lager,
Dehnt sich aus in Fernen, unabsehbar,
Und da wimmelts auf den hurt'gen Rofsen,
Auf den Speeren ragen Christenhäupter,
Auf der Höhe um das Zelt des Chanes.
Dicht in Haufen schaaret sich die Menge,
Alle drängen sich auf eine Seite,
Dringen stürmend rasch empor zur Höhe,
Ein gar gräfsliches Geschrei anstimmend,
Dafs es Berg' und Thale wiederhallen.
Auf den Wällen standen rings die Christen,
Muth flöfst ihnen ein die Mutter Gottes, 167

Spannen hurtig ihre schraffen Bogen,
Schwingen mächtig ihre scharfen Schwerter,
Und die Tatern, ha! sie mufsten weichen.
D'rob ergrimmt das wilde Volk der Tatern,
Finster rollt der Chan vor Wuth die Brauen.
In drei Haufen theilen sich die Truppen,
In drei Haufen stürmen sie den Hügel.
Zwanzig Stämme fällten nun die Christen,
Alle zwanzig, wie sie dort gestanden,
Wälzten sie bis an den Rand des Walles.
Und die Tatern stürmen schon die Wälle,
Furchtbar brüllend, dafs die Luft erdröhnet;
Fangen schon den Wall an zu zerscheitern,
Da vom Walle wälzen sie die Stämme,
Die zerquetschen, gleich Gewürm, die Tatern,
Weit im flachen Feld sie noch zermalmend.
Lange ward mit wilder Wuth gestritten,
Bis die Nacht den langen Kampf geëndet.
Aber schrecklich! — Gott! den tapfern Wneslaw,
Weh! ein Pfeil wirft ihn vom Wall herunter,
Grimmer Schmerz zerreifst die bangenHerzen,
Grimmer Durst versengt ihr Eingeweide.
Und sie lecken Thau mit dürrem Gaumen
Von demGras. — Es kommt der stille Abend,

Und die kühle Nacht folgt auf den Abend,
Auf die Nacht dann dämmert auf der Morgen,
Doch im Taternlager bleibt es stille.
Es erglüht der Tag, es sengt der Mittag,
Da vor Durst verschmachtend sinken nieder,
Sinken nieder die bedrängten Christen;
Lechzend öffnen sie die dürren Lippen,
Heiser singend zu der Gottes-Mutter,
Auf zu ihr die matten Augen hebend,
Ringen klagend ihre müden Arme,
Blicken kummervoll empor zum Himmel:
„Länger können wir im Durst nicht schmachten,
„Nicht vermögen wir vor Durst zu kämpfen.
„Wem sein Wohl, sein Leben lieb und theuer,
„Der mag bei den Tatern Gnade suchen."
Also sprachen diese, sprachen jene.
„Schlimmer ist's, verdursten, als durch's Schwert zu fallen.
„In der Knechtschaft wird uns g'nug des Wassers,
„Mir nach, wer so denk't!"— so rufet Weston,
„Mir nach Männer, die vor Durst ihr schmachtet!"
Wratislaw springt auf, mit Stieresstärke 212

Und erfafst mit starken Armen Weston,
Spricht: „Verräther, ew'ge Schmach der
Christen!
„In's Verderben willst du Wack're stürzen?
„Nur von Gott hofft Gnade man mit Ehren,
„Nicht in Knechtschaft von den wilden Tatern.
„Wollt nicht, Brüder, in's Verderben rennen.
„Schon die gröfste Schwül' ist überstanden;
„Gott hat uns in Mittags-Gluth gestärket,
„Gott schickt Hülfe, wenn wir ihm vertrauen.
„Schämet euch, ihr Männer, solcher Reden,
„Wenn ihr wollt der Helden Namen führen.
„Wenn vor Durst wir hier am Berg' vergehen,
„Sterben wir von Gott verhängten Todes.
„Wenn wir uns dem Schwert des Feinds er-
geben,
„Haben Mord wir an uns selbst begangen. —
„Gott ein Gräuel ist das Joch der Knechtschaft,
„Sünde ist's, sich selbst zum Knecht er-
niedern.
„Mir nach, Männer, kommt, die ihr so denket,
„Mir nach zum Altar der Mutter Gottes!" —
Ihm nach geht das Volk zur heiligen Kapelle:
„Herr! Erhebe dich in deinem Grimme!
„Herr! erhöhe uns in diesen Landen, 434

„Wollst erhöhen uns vor unsern Drängern!
„Höre uns're Stimmen zu dir rufen!
„Rings umstellt sind wir von grimmenFeinden
„Rett' uns aus den Schlingen wilder Tatern!
„Labung gib und Kühlung unsern Leibern,
„Dankesopfer sollen laut erschallen.
„Rotte aus in unsrem Land die Feinde,
„Und vertilge sie, o Herr, auf ewig!"
Sieh! ein Wölkchen auf dem schwülen Himmel.
Winde wehen, furchtbar rollt der Donner,
Finstre Nacht bedeckt den ganzen Himmel,
Schlag auf Schlag der Blitz in Taternzelte,
Reicher Regen füllt des Berges Quelle. —
Weg zog das Gewitter, und es schaaret
Sich das Kriegesvolk. Aus allen Landen,
Aus des Landes Gauen allen
Weh'n heran die Banner gegen Olmütz.
Mächtge Schwerter hangen an den Seiten,
Volle Köcher rasseln an den Hüften,
Blanke Helme auf den muth'gen Häuptern,
Unter ihnen springen munt're Rofse.
Schmetternd jetzt erschallen Hörnerklänge,
Es erschallen laute Paukenschläge,
Beide Heere stürzen an einander,

Staub in Wolken hebet sich vom Boden.
Und die Schlacht war heifser, denn die letzte.
Lä m ersteht, Geklirre scharfer Schwerter
Und Gezische giftgetränkter Pfeile,
Speergekrach, Geschwirr des Wurfgeschofses,
Und da war ein Hauen und ein Stechen,
Und da war ein Jammern und ein Jubeln.
Blut in Strömen flofs, gleich Regenbächen,
Leichen lagen rings, wie Bäum' im Forste:
Diesem ist das Haupt entzwei gespalten,
Jenem abgehauen beide Arme;
Der vom Rofse stürzet auf den andern,
Der im Grimm haut los auf seine Feinde,
Wie der Sturm im Felswald Bäume reutet.
Der bohrt bis an's Heft das Schwert in Feindes
Busen,
Dem ein Tater mäht das Ohr vom Haupte.
Uiberall Geschrei und kläglich Stöhnen,
Und zur Flucht schon wenden sich die Christen;
Nach der Tatern wilde Haufen dringen:
Da fleugt Jaroslaw herzu, der Adler.
Harter Stahl umhüllt die Brust des Starken,
Unter'm Stahl wohnt Heldenkraft und Kühn-
heit,
Unter'm Helm das scharfe Feldherrnauge, 291

Kriegeszorn sprüht aus den glüh'ndenBlicken.
Wuthentbrannt, wie der gereizte Löwe,
Wenn er irgend frisches Blut erblicket,
Wenn er wund nachstürzt dem kühnen Jäger,
So ergrimmt stürmt dieser in die Tatern.
Ihm wie Hagelwetter nach die Böhmen.
Furchtbar sprengt er auf den Sohn das Kublay;
Und ein grausam wilder Kampf beginnet.
Mit den Speeren stoſsen sie zusammen,
Die zerstieben mit Geprassel beide.
Jaroslaw mit seinem muth'gen Roſse
Ganz inBlut gebadet, faſst denSohn desKublay,
Spaltet ihn mit einem starken Hiebe,
Von der Schulter durch bis an die Hüfte,
Daſs er leblos zu den Leichen sinket,
Und es tönt der Köcher und der Bogen.
Drob erschrickt das wilde Volk der Tatern,
Wirft von sich die lachterlangen Spieſse,
Jeder läuft, wer nur vermag zu laufen,
Läuft dahin, woher die Sonne aufgeh't.
Frei vom Taterngrimme war die Hanna. 302

Beginnt das 27. Kapitel des dritten Buches
vom Siege über Wlaslaw.

Neklan ruft, zur Fehde aufzustehen,

Ruft mit fürstlichem Gebothe,
Wider Wlaslaw gilt es, auf,
Und die Heere sammeln sich zur Fehde,
Sammeln sich auf das Geboth des Fürsten
Gegen Wlaslaw.
Seines Sieges rühmt sich Wlaslaw
Uiber Neklan, diesen großen Fürsten,
Seines stolzen Sieg's.
Schwert und Feuer sandt' er
In des Neklans Land,
Hinter' seiner Räuberhorden
Schwertern sich verwahrend
Rief er Neklan Hohn.
„Auf zum Kampfe führe,
„Meine Schaaren, Czestmir!
„Schmähend ruft der stolze
„Wlaslaw uns zum Kampf." —
Freudenvoll erhebt sich Czestmir,
Freudig greift er nach dem schwarzen Schilde
Mit dem Doppelzahn, und nach der Streitaxt,
Und dem Helm, den nie ein Hieb durch-
dringt.
Und an allen Bäumen
Bringt er Göttern Opfer.
Kräftig zu den Heeren rufet Czestmir. 25

Schnell in Reihen ordnen sich die Krieger.
Und sie zogen früh vor Sonnenaufgang,
Zogen wohl den Tag hindurch,
Und nach Sonnenuntergang
Zu dem Hügel dort.
Sieh da wälzet Rauch sich von den Dörfern,
Von den Dörfern schallet Klaggestöhne,
Stimmen Jammernder.
„Wer verbrannte diese Dörfer?
„Wer erprefste Klaglaut eurem Munde?"
„Wer? Wlaslaw? —
„Dies hier sey sein letzter Mordbrand,
„Rache und Verderben
„Bringet ihm mein Heer."
Drauf erwiedern ſie dem Feldherrn Czestmir,
Kruwoy ist's, der böse Kruwoy,
Er trieb uns're Heerden fort,
Er hat Jammer in den Gau'n verbreitet
Mit Feu'r und Schwert.
Was sich irgend regen konnte, (Was nur irgend war zu brauchen)
Hat sein wüth'ger Grimm vernichtet,
Nahm gefangen unsern Herzog.
Da ergrimmet Czestmir wider Kruwoy,
Aus der weiten Brust

Bricht des Zornes Gluth
Füllt den ganzen Leib.
„Krieger, sprach er, morgen früh
„Fachen wir all' unsern Grimm an,
„Pfleget jetzt der müden Glieder."

Berge steh'n zur Rechten,
Berge steh'n zur Linken,
Und auf ihre hohen Gipfel
Blickt die helle Morgensonne.
Durch die Berge dorthin,
Durch die Berge dorther
Ziehn die Heere, bringen Schlacht und Kampf.

Huy! dort zur Burg hin,
Zur Burg auf dem Felsen,
Dort hält in Haft den Woymir Kruwoy
Und seine schöne Tochter,
Die er im dichten Wald gefangen
Dort unter'm grauen Felsen,
Wo Fürst Neklan er gehöhnet.
Treue hat gelobt dem Neklan Kruwoy,
Treu' mit Handschlag ihm verbürget,
Und mit Hand und Munde
Bracht' er Jammer seinem Volk.
Auf zur hohen Veste 73

Stürmet, ihr Krieger!
Und es entbrennt das Kriegsvolk
Und stürmt hinan zur Veste,
Nach dem Wort des tapfern Czestmir,
Stürmt gleich Hagelwettern.
Schild an Schild gereiht die Vordern,
An die Speere stemmen sich die Hintern,
Und an Pfähle, quer gereiht an Pfähle.
Höher ob des Waldes Wipfeln
Klirren ihre Schwerter nach der Burg,
Ihre Schwerter rasen wider Schwerter,
Die vom Wall nach ihnen hau'n.
Oben auf der Burg brüllt Kruwoy
Brüllt gleich einem Stiere,
Brüllet Muth in seiner Mannen Brust,
Und sein Schwert fällt tödtend auf die Prager.
Wie ein Stamm vom Fels herab durch Felsen
Rollend viele starke Eichen fortwälzt;
Also strömen Neklans Haufen
Vor der Burg zusammen.
Nun gebiethet Czestmir,
Die Burg von rückwärts anzufallen,
Und gebeut von vorn
Zu springen auf die Mauer;
Und die hochgewachs'nen Stämme, 98

Die da dicht am Felsen stehn,
Beugen sie zum Burgwall,
Daſs darüber weg die Balken rollen
Ob der Krieger Häuptern;
Drunter reihen sich die Starken,
Mann an Mann sich drängend,
Dicht die breiten Schultern aneinander.
Querbalken legen sie schräg auf die Achseln,
Binden sie mit Strängen längs zusammen,
Stützen sie zur Seite mit den Speeren.
Krieger schwingen sich auf diese Balken,
Eine dritte Schaar dann auf die zweite,
Eine vierte auf die dritte,
Und die vierte, bis sie hoch
An der Veste Zinnen reichen,
Von woher die Schwerter blitzten,
Von woher die Pfeile zischten,
Von woher die Stürmerbalken rollten.
Und ein Schwarm von Pragern
Stürmt mit Macht die Mauern,
Dringet in die feste Burg
Und wirft alle Mannschaft nieder.
„Woymir! tritt hervor!
„Tritt hervor mit deiner holden Tochter,
„Aus dem Thurme tritt heraus, 123

„In den frischen Morgen
„Tritt auf jenen Felsen,
„Von dem Felsen siehst du
„Unter'm Beil des Rächers
„Kruwoy bluten."
Und hervor tritt Woymir
In den frischen Morgen
Mit der holdgestalten Tochter,
Sieht den Todfeind bluten,
Siehet Kruwoy bluten.
Und zurück stellt Czestmir
Allen Raub dem Volke,
Mit der Beute kehret
Heim die holde Dirne.
Opfer wollte Woymir
Nun den Göttern bringen,
Jetzt zur Stelle opfern,
Eh nur einen Schritt die Sonne
Vorwärts noch gethan.
„Woymir, auf — ruft Czestmir,
„Uns're Schritte eilen fort zum Siege,
„Fort zum Siege über Wlaslaw.
„Säume mit dem Dienst der Götter.
„Götter wollen Wlaslaw niederschmettern.
„Wenn die Sonn' erreicht die Mittagshöhe 148

„Sind auch wir an unser Ziel gelanget.
„Wo der Heere Siegesruf erschallet,
„Nimm des Feindes Waffen an, und komm."
Deſs erfreuet Woymir sich gar innig,
Und mit lautem Ruf, der durch die Wälder
hallet,
Von dem Felsen aus gewalt'ger Brust,
Ruft er zu den Göttern also,
Daſs des weiten Forstes Stämm' erbeben:
„Zürnt mir nicht, ihr Götter, eu'rem
Diener
„Daſs die heut'ge Sonne nicht das Opfer
schauet."
Czestmir spricht: „Wir sind's den Göttern
schuldig.
„Doch an uns ist's jetzo, auf den Feind zu eilen,
„Auf die schnellen Roſse aufzusitzen.
„Auf! fleug durch den Wald mit Hirsches
Sprunge
„Dort zum Eichenwald; dort ist ein Felsen
„Nah am Weg, ein Lieblingsort der Götter.
„Dort auf ihrem Berge opfre du den Göttern,
„Deinen Göttern, welche dich befreiet.
„Für den Sieg, den wir erfochten
„Für den Sieg, der uns bevorsteht.

„Eh du merkst, dafs vor die Sonn' geschritten
„Auf des Himmels Plan, bist du zur Stelle,
„Und eh sie den zweiten Schritt gethan,
„Eh den dritten
„Ob des Waldes Gipfel, sind die Heere,
„Wo dein Opfer soll in Rauches Säulen
„Auf zum Himmel wallen,
„Und es beugen sich die Schaaren alle,
„Die vorüber ziehn."

Und auf schnelle Rofse sitzet Woymir,
Und durchfliegt den Wald mit Hirsches Sprunge
Dort zum Eichwald, der zum Felsen führet,
An des Felsen Gipfel zündet er das Opfer
Seinen Göttern an, die ihn befreiet,
Für den Sieg, den sie bereits erfochten,
Für den Sieg, der ihnen noch bevorsteht.
Und er opfert eine munt're Färse,
Eine Färse, der kein Stier noch nahte,
Glänzend weifs ihr Fell. Vom Hirten
Dort im Thal im hohen Grase
Hat er sie erkaufet,
Gab ein Rofs dafür zusammt dem Zaume.

Die Opferflamme lodert, und die Heere
Nah'n dem Thale, und von dort zum Berge
Geht der Zug, von da zum Eichwald.

Also ziehn die Schaaren, lärmumrauschet,
Mann auf Mann, ein jeder Waffen tragend.
Jeder, als vorbei er zieht beim Opfern,
Rufet laut den Göttern Preis und Ehre,
Keiner säumet, im Vorüberziehen
Laute Lobgesänge anzustimmen.
Als des Heeres Nachtrab schon vorbeizieht,
Springet Woymir auf sein schnelles Roſs,
Legt fünf Reitern hinterm Heere,
Fette Keulen auf und feiste Schlegel.
Mit dem Lauf der Sonne ziehn die Heere,
Und dort auf der Fläche harret ihrer,
Ihrer harrt der kriegerische Wlaslaw.
Von Wald zu Walde stehen seine Schaaren,
Fünfmal stärker sind sie, denn die Prager,
Wie aus Wetterwolken schallt daraus ein Tosen,
Und Gebell von Hunden ohne Zahl.
„Schwer wird's seyn, mit solchem Feind zu kämpfen,
„Selten reicht ein Keul aus gegen Kolben."
Also Woymir; ihm entgegnet Czestmir:
„Weise ist's, so in Geheim zu sprechen,
„Weise ist's, gefaſst zu seyn auf alles. 216

„Warum mit der Stirn auf harte Felsen rennen?
„Doch der Fuchs berückt den Stier, den starken.
„Hier kann Wlaslaw uns vom Berge schauen.
„Schnell, hinab, rings um den Berg gezogen,
„Daſs, die jetzt die Vordern waren,
„Jetzo hinten ziehen,
„Und so mehrmal um den Berg gezogen!"
Und so that es Woymir, that es Czestmir,
Neunmal gingen um den Berg die Schaaren.
So vergröſsern ihre Zahl sie vor dem Feinde,
So vergröſsern sie die Furcht der Feinde.
Und sie stellen sich in niedrigem Gebüsche,
Daſs in's Aug' des Feinds die Waffen blitzen.
Und es schien der ganze Berg zu leuchten.
Plötzlich bricht hervor mit seinem Haufen Czestmir; —
Vier Geschwader zählte dieser Haufe —
Zittern bricht mit ihm hervor aus Waldes Schatten,
Zittern faſst das starke Heer der Feinde.
Schrecken naht in ihrem Rücken,
Schrecken dringt heran vom ganzen Walde,
Und die Reihn zerstieben hierhin, dorthin. 237

Woymir dringt auf sie mit tapfrer Rechte,
Und vertritt zum Theil des Thales Ausgang,
Stellt zur Seite Wlaslaw sich entgegen.
Huy! Wie brüllt der Wald, wie brüllt das Thal!
Als ob Berge hier mit Bergen kriegten,
Und all ihr Gehölz zusammenkrachte.

Wlaslaw sprengt heran nun gegen Czestmir,
Und hervor gen Wlaslaw stürzet Czestmir,
Vor zu wildem Kampfe. Schlag auf Schlag,
Jetzo schmettert er den Wlaslaw nieder.
Furchtbar wälzet Wlaslaw sich am Boden,
Er vermag sich nimmer aufzurichten,
Morena lullt ihn in schwarze Nacht.
Blut entströmt dem starken Leib des Wlaslaw,
Strömt am grünen Rasen hin,
Und verrinnt im feuchten Grunde.
Unter Brüllen scheidet seine Seele,
Fleugt auf einen Baum aus seinem Munde,
Flieget hin und her vom Baum zum Baume,
Bis des Todten Leib zu Asche worden.

D'rob erschrecken, die mit Wlaslaw waren,
Schreiend fliehen sie hinauf zum Berghang.
Fliehen fort, vor Czestmirs Blick sich bergend,

Vor dem Czestmir, vor dem Wlaslawstödter.
Siegesruf erschallet
Jetzt in Neklans freud'erfüllte Ohren,
Reiche Beute zeugt sich
Neklans freudenhellem Auge. 26[illegible]

Beginnt von einem feierlichen Turnier.

Merkt ihr Alten auf und Jungen!
Hört von Kämpfen, von Turnieren.
Hinter'm Elbstrom herrscht' ein Herzog,
Reich und gut und hochgerühmt.
Der hatt' eine einz'ge Tochter,
Sehr geliebt von ihm, und allen.
Wunderschön war seine Tochter,
Herrlich war ihr Leib gewachsen,
Blendendweifs war ihre Wange,
D'rauf ein Rosengarten blühte,
Augen helle, wie der Himmel,
Und auf ihrem weifsen Nacken
Wallt das Haar goldhell hernieder,
Sich in schönen Ringeln lockend.
Einst entbeut der Fürst durch Bothen,
Dafs auf seiner Burg die Edlen
All' zu grofsem Festmahl kommen. 17

Und als nun der Tag erschienen;
Kamen auch die Edlen alle,
Kamen aus dem ganzen Lande,
Kamen her aus weiten Landen,
Auf des Fürsten Burg zum Festmahl.
Hörner schallen, Pauken tönen,
Vor den Fürsten geh'n die Edlen.
Und sie neigen sich dem Fürsten,
Neigen sich auch vor der Fürstinn,
Neigen sich der schönen Tochter.
Hinter langen Tafeln setzet
Jeder sich nach seinem Range.
Und Gewild ward aufgetragen,
Aufgetragen Trank von Honig,
Unter Jubel ward getafelt,
Köstlich war das Mahl und festlich.
Als gestärkt die Leiber waren,
Und die Geister munter wurden,
Sprach der Fürst so zu den Edeln:
„Männer, euch wird wohl bekannt seyn,
„Warum ihr hiehergekommen;
„Wack're Männer! proben will ich,
„Wer von euch zu meist mir noth ist.
„Weise ist's, ob Friede waltet,
„Sich voraus zum Kriege rüsten.

„Uns're Nachbarn sind die Teutschen."
Sprach's der Fürst, da bricht das Schweigen,
Von den Tischen stehn die Edlen
Auf, verbeugen sich dem Fürsten,
Und verbeugen sich der Fürstinn;
Und der schönen Fürstentochter.
Hörner-Paukenschall von neuem,
Alles schickt sich zum Turnire.
Vor der Burg auf weiter Wiese,
Hoch auf prächtigem Balkone,
Sitzt der Fürst mit seinen Räthen,
Unter Edelfrau'n die Fürstinn,
Und Ludische mit den Fräulein.
So entbeut der Fürst den Edlen:
„Wer zuerst soll in die Schranken,
Will ich selbst, der Fürst, bestimmen."
Und es winkt der Fürst auf Strebor.
Den Ludislaw fodert Strebor.
Beide steigen sie zu Rofse,
Nehmen scharfgespitzte Speere,
Sprengen heftig auf einander.
Lange ringen sie zusammen,
Bis denn Beider Speere brachen.
So ermüdet waren beide,
Dafs sie von dem Kampfplatz wichen. 67

Hörnerhall und Paukentöne:
Es entbeut ihr Fürst den Edlen:
„Wer der zweite soll turniren,
Mag die Herzoginn bestimmen."
Und auf Serposch zeigt die Fürstinn,
Serposch Spitiboren fordert.
Beide steigen sie zu Rofse,
Nehmen scharfgespitzte Speere.
Und auf Spitibor sprengt Serposch,
Wirft ihn weit weg aus dem Sattel,
Stürzet selber schnell herunter.
Beide greifen nun nach Schwertern,
Schlag auf Schlag fällt auf die schwarzen
Schilde, dafs sie Funken sprühen,
Nun haut Spitibor nach Serposch,
Auf den kalten Grund fällt dieser.
Beide sind ganz abgemattet,
Müssen aus der Stechbahn treten.
Hörner hallen, Pauken tönen:
Da entbeut der Fürst den Edlen:
„Wer der dritte will turniren,
Soll Ludische selbst erkiesen."
Die Prinzessinn wählet Lubor,
Lubor fordert Bolemiren.
Beide steigen sie zu Rofse,

Nehmen scharfgespitzte Speere,
Sprengen hurtig in die Schranken,
Zielen auf einander, rennen
Mit den Speeren jach zusammen;
Bolemir stürzt von dem Roſse,
Weit weg ist sein Schild geflogen,
Knechte tragen ihn vom Kampfplatz.
  Pauken und Trompeten hallen.
Lubor fordert nun den Rubosch.
Auf sein Roſs schnell schwingt sich Rubosch,
Sprenget hastig an gen Lubor.
Lubor haut mit seinem Schwerte
Ihm den Speer entzwei, und führet
Einen Hieb nach seinem Helme;
Rubosch fällt vom Pferde rücklings,
Knechte tragen ihn vom Kampfplatz.
  Pauken und Trompeten hallen.
Auf die Edeln rufet Lubor:
„Wem's geliebt, mit mir zu fechten,
„Dieser komme in die Schranken!"
Es erhebt sich ein Gemurmel
In dem Kreis' der edlen Ritter;
Lubor wartet in den Schranken.
Lange Spieſse schwinget Zdeslaw,
Und ein Stierhaupt auf dem Einen; 117

Spricht mit übermüth'gen Worten.
„Einen wilden Stier erleget
„Hat mein Urahn, und mein Vater
„Manch ein teutsches Heer gescheuchet,
„Lubor probe meinen Kampfsmuth."
Und sie rennen auf einander,
Und, ein Haupt an's andere prallend,
Sinken beide von den Rossen.
Hurtig zücken sie die Schwerter,
Und so kämpfen sie zu Fusse.
Mächtig schwingen sie die Schwerter,
Dass ringsum die Schläge hallen;
Da naht Lubor ihm zur Seite,
Haut mit Macht nach seinem Helme,
Dieser fällt herab in Stücken,
Haut dann nach des Gegners Schwerte,
Dass es aus den Schranken flieget;
Und zu Boden sinket Zdeslaw.
Pauken und Trompeten tönen.
Und der Edlen Schaar umringet
Lubor'n, führt ihn vor den Fürsten,
Vor die Fürstinn und Ludischen.
Einen Kranz reicht ihm Ludische,
Einen Kranz von Eichenblättern.
Pauken und Trompeten tönen.

Beginnt von einer grofsen Schlacht.

Aus dem schwarzen Walde ragt ein Felsen;
Auf den Felsen steigt der starke Zaboj,
Sieht sich um im Land nach allen Seiten.
Gram erfüllt ihn bei des Landes Anblick,
Und er seufzet, als ob Tauben weinten;
Sitzet lang in seinen Gram versunken,
Dann rafft er sich auf gleich einem Hirsche
Nieder durch den Wald, den weithin öden.
Eilig geht er nun von Mann zu Manne
Durch das ganze Land zu allen Tapfern,
Spricht zu ihnen heimlich kurze Worte,
Neigt den Göttern sich, eilt fort zum zweiten.
Es vergeht ein Tag, vergeht der zweite,
Und als in der Nacht des dritten Luna scheinet,
Kommen hier im Wald zusamm die Männer,
Und zu ihnen Zaboj, führt ins Thal sie,
In ein tiefes Thal des weiten Forstes.
Tief hinab von ihnen stellt sich Zaboj,
Nimmt sein klangreich Varito:
Männer brüderlichen Herzens,
Männer funkelnden Blickes
Horcht, ich sing vom tiefsten Thal ein Lied euch.

Wohl geht mir's vom Herzen,
Ja vom tiefsten Herzen,
Das der Gram verzehret:
Eingegangen zu den Vätern
Ist der Vater;
Und daheim verliefs er seine Kinder,
Und auch seine Liebchen.
Und zu Niemand sprach er:
„Bruder, sprich zu ihnen
„Väterliche Worte!"
Und es kommt ein Fremder
Mit Gewalt zur Heimat,
Und gebiethet hier mit fremden Worten.
Und wie sie's vom Morgen bis zum Abend
In der Fremde treiben,
Mufsten Kinder, Weiber
Also hier auch thu'n.
Eine Ehgenossinn
Auf der Fahrt durch's Leben
Sollen wir nur haben,
Von der Wesna bis zu der Morana.
Aus den Hainen trieben sie die Sperber,
Und was in dem fremden Land für Götter,
Solchen mufsten wir uns neigen,
Mufsten ihnen Opfer bringen, 47

Durften nicht vor unsern Göttern
An die Stirne schlagen,
Noch am Abend ihnen Speise bringen.
Wo der Vater Göttern Speisen hintrug,
Wo er hinging, Lobsang anzustimmen,
Haben alle Bäume sie gefället,
Alle Götter haben sie zertrümmert."
„Ha! vom Herzen, Zaboj, singest du zum Herzen,
Mitten aus der gramerfüllten Brust. Wie Lumir,
Der mit Wort und Sang zu rühren
Wufst' den Wyssehrad und alle Lande;
So du mich und alle uns're Brüder.
Ja die Götter lieben brave Sänger.
Singe denn, dir ward die Kraft gegeben,
Herzen gegen Feinde zu entflammen!"
Zaboj blicket auf des Slawoj
Gluthentbrannte Blicke;
Und so fort entflammt er ihre Herzen:
Zwei junge Helden, deren Stimmen
Eben mannbar wurden,
Gingen in den Wald hinaus;
Dort mit Schwert und Streitaxt
Uibten sie die Arme,

Bargen dort die Waffen,
Kehrten freudig heim.
Und als ihre Arme stark geworden
Und ihr Geist, zu ziehen auf die Feinde,
Und die andern Brüder auch erwuchsen;
Brachen sie hervor all auf die Feinde,
Und es glich ihr Zorn dem Sturm des Himmels,
Und das alte Glück, es kam der Heimat
wieder."

Und sie springen all hinab zu Zaboj,
Drücken ihn in ihre starken Arme,
Legten ihre Hände auf die Brust einander,
Und sie sprachen viele kluge Worte.
Und die Nacht war vorgerückt zum Morgen,
Einzeln gehn sie aus dem Thale
Fort zu allen Bäumen,
Fort nach allen Seiten gehn sie aus dem Walde.
Es vergeht ein Tag, vergeht der zweite
Nach dem dritten Tage; als schon
Dunkelte die Nacht,
Ging zum Walde Zaboj,
Hinter Zaboj Kriegerhaufen,
Zogen durch den Wald.
Slawoj ging zum Walde,
Hinter Slawoj Kriegerhaufen 94

Zogen durch den Wald.
Alle trauen fest auf ihren Führer,
Aller Herzen sind dem König feindlich,
Alle führen scharfe Waffen
Gegen diesen König.
„Huy, du Bruder Slawoj,
„Dort zum blauen Berge,
„Der nach allen Gauen schauet,
„Dorthin lenken wir die Schritte.
„Von dem Berg gen Sonnenaufgang,
„Ist ein dunkler Forst,
„Dorten reichen wir uns dann die Hände,
„Geh nun hin mit Fuchses Sprüngen,
„Und ich ziehe hierhin."
„ „Huy, du Bruder Zaboj!
„ „Warum sollen unsre Waffen
„ „Grimm erst von dem Berge holen?
„ „Lafs von hier uns stürmen
„ „Auf des fremden Königs Würger." "
„Bruder Slawoj,
„Willst die Schlange du vertilgen,
„Tritt ihr auf das Haupt,
„Dorten ist ihr Haupt."
Es zertheilt die Mannschaft sich im Walde
Die zieh'n rechts hin, jene links, 119

Diese folgen Zabojs Worte,
Jene dem Geboth des raschen Slawoj
Durch des Waldes Tiefungen zum blauen
Berge.
Als die Sonne schien zum fünftenmale,
Reichten sie sich ihre kräft'gen Arme,
Und mit Fuchses Augen blickten
Sie hinüber auf des Königs Heere.
„Ludiek mufs uns seine Schaaren,
„Seine Schaaren all' zu einem Schlage sam-
meln."
„Ludiek! ha! du bist ein Knecht
„Ob des Königs andern Knechten.
„Sag du deinem stolzen Zwingherrn,
„Sein Geboth sei uns nur leerer Rauch." —
D'rob ergrimmet Ludiek,
Und ruft seine Heere schnell zusammen.
Ganz vom Wiederschein erglänzt der Himmel,
Und im Wiederscheine blitzen
Hell des Königs Heere.
Alle stehn den Fufs zum Marsche fertig,
Und zur Hand die Wehr nach Ludieks Worte.
„Höre, Bruder Slawoj,
„Eile hierhin mit des Fuchses Sprüngen,
„Ich geh ihnen grad' entgegen." 142

Und hervor bricht Zaboj
Auf die vordern Reih'n gleich Hagelwettern,
Und hervor bricht Slawoj
Faſst zur Seite sie gleich Hagelwettern.
„Brüder, sieh! die malmten uns're Götter,
„Diese fällten unsre Bäume,
„Scheucheten die Sperber aus den Hainen.
„Sieg verleihen werden uns die Götter."
Aus dem unzählbaren Heere
Unter Ludiek stürmt ein mächt'ger Schwarm
Gegen Zaboj an;
Und mit glüh'nden Augen stürmet
Zaboj gegen Ludiek,
Als ob Eiche gegen Eiche stritte,
Aus dem Wald hervor sich reiſsend.
Zaboj sprenget gegen Ludiek
Weit vor aus dem Heer.
Ludiek haut mit seinem Schwerte
Nach dem Schilde, und durchhaut drei Häute.
Zaboj haut mit seiner Streitaxt,
Ludiek springt behend zur Seite,
Und die Streitaxt fährt in einen Baum.
Dieser stürzet auf das Heer,
Dreiſsig gehen ihrer heim zu ihren Vätern.
Da ergrimmet Ludiek,

„Hoy, du reifsend Unthier!
„Drachenungeheuer!
„Ficht du mit dem Schwerte!"
Zaboj schwingt das Schwert,
Haut ein Stück ihm ab vom Schildrand.
Ludiek schwingt das Schwert,
Und es gleitet ab am Schild, am häut'nen,
Sie entflammen sich zu steten Hieben,
Und zerhau'n sich alles auf dem Leibe,
Und bespritzen alles rings mit Blute,
Und mit Blut bespritzten sie die Krieger,
Rings um sie noch fort im wilden Kampfe.
Schon verflofs der Mittag,
Schon dem Abend nähert sich die Sonne,
Und noch ward gekämpfet,
Hier und dorten nicht gewichen,
So ward hier gekämpft, so dort von Slawoj.
„Hoy, du Würger, fahre hin zum Bies!
„Warum solltest unser Blut du saufen!"
Drauf erfafst die Streitaxt Zaboj,
Ludiek springt zur Seite.
Zaboj schwinget hoch die Streitaxt,
Schleudert sie hin nach dem Feind'.
Fliegt die Axt, und da zerspringt der Schild,
Hinterm Schild zerspringet LudieksBrust, 192

Vor der Wucht der Axt erschrickt die Seele.
Ihm die Seele treibt heraus die Streitaxt,
Und fliegt noch fünf Lachter weit in's Heer.
Schreck erpreſset lauten Schrei den Feinden,
Freude schallet in des Zaboj Schäaren,
Funkelt aus den frohen Blicken.
„Bruder, sieh! uns haben Götter Sieg verliehen.
„Eine Schaar von uns zieht rechts, und links die andre.
„Roſse führt herbei aus allen Thälern,
„Laut ertön' der Wald von Roſsgewieher."
„„Bruder Zaboj, ha, du tapfrer Löwe,
„„Laſs nicht ab zu stürmen auf die Feinde!"" "
Zaboj schleudert seinen Schild von sich,
Und in einer Hand das Schwert,
In der andern seine Streitaxt,
Bricht er freie Bahn sich durch die Dränger.
Und sie heulen, und sie müssen weichen,
Zitternd laufen sie vom Schlachtfeld,
Lauten Schrei erpreſst der Schrecken ihnen.
Horch, im Walde Roſsgewieher!
„Auf zu Roſse! und den Feinden nach,
„Nach durch alle Lande!
„Schnelle Roſse, traget

„Unsre Rache ihnen nach!“
  Und auf schnelle Roſse
Schwingen sich die Haufen,
Und in schnellem Jagen
Sprengen sie den Feinden nach;
Schlag auf Schlag, und wilder
Schnauben sie vor Wuth.
Fläche, Berge, Wälder schwinden,
Rechts und links flieht alles hinter sie.
Sieh, da braus't ein wilder Strom,
Fluth an Fluth verrinnet,
Und heran die Heere
Brausen, flücht gen Jagens,
Alle sprengen durch den reiſsenden Strom.
Viel der Fremden rafft die Flucht hinunter,
Trägt hinüber die verwandten Krieger
An das andre Ufer.
Durch die Gaue rings
Breitet seine Fittige der wilde Weihe,
Jaget hinter dem Geflügel.
Zábojs Heere breiten rings sich aus,
Fort durch alle Lande
Sprengen sie den Drängern nach,
Schmettern sie da nieder, und zerstampfen
Sie mit ihrer Roſse Hufen.

Wüthend ihnen nach bei nächt'gem Mond-
schein,
Wüthend nach beim Tag, wenn Sonne glühet,
Und so fort in finstrer Nacht,
Und so fort am grauen Morgen.
Braus't ein wilder Strom;
Fluth an Fluth verrinnet.
Und die Heere brausen jach heran,
Alle sprengen durch den reifsenden Strom,
Viel der Fremden rafft hinab die Woge,
Trägt hinüber die verwandten Krieger
An das and're Ufer.
„Fort zu jenen grauen Bergen,
„Dort soll unser Rachewerk vollenden."
„ „Sieh doch, Bruder Zaboj,
„ „Schon sind wir ja nah dem Berge,
„ „Und nur eine kleine Schaar ist übrig
„ „Noch von unsern Feinden,
„ „Und die flehen ängstlich um Erbarmen!" "
„Auf zurück denn durch die Lande,
„Hierhin, du, ich dorthin,
„Alles, was des Königs, zu verheeren!"
Winde brausen durch die Lande,
Durch die Lande brausen auch die Heere,
Durch die Lande rechts nnd links, 264

Fort in breiten Reih'n die Krieger,
Fort mit frohem Jauchzen.
„Bruder, sieh! der graue Berg!
„Dort verliehn uns Sieg die Götter,
„Dort auch schweifen viele Seelen,
„Hier und dort von Baum zu Baum.
„Und vor ihnen schrecken
„Vögel und das scheue Wild zusammen,
„Nur die Eulen scheu'n sich nicht.
„Fort zum Berg, die Todten zu begraben,
„Dort den Göttern, unseren Befreiern,
„Reiche Opfer darzubringen,
„Ihre Lieblingssänge anzustimmen,
„Ihnen auch zu weih'n die Waffen
„Der erschlagnen Feinde!" —

Beginnt das acht und zwanzigste Kapitel des dritten Buches von den Liedern.

I. Zbyhon.

Flog vom Baum zum Baume
Hin und her ein Täuber,
Klagt sein Leid dem ganzen
Walde, traurig girrend:
Ach, ihr weiten Haine!

Einst durchflog ich euch
Mit der holden Täubinn,
Mit dem theu'ren Liebchen,
Ach, der böse Zbyhon
Fing mein holdes Täublein,
Trug sie fort zur Burg
Ach, zur festen Burg! —
Und es schweift ein Jüngling
Um die steile Veste,
Seufzt in banger Sehnsucht
Nach dem holden Liebchen,
Von der Burg zum Felsen,
Setzt am Fels sich nieder,
Sitzt in banger Trauer,
Stumm im stummen Haine.
Und heran der Täuber
Fliegt und girret traurig,
Und sein Haupt der Jüngling
Hebt zu ihm und spricht:
„Täuber, ist dir bange,
„Bange, weil du einsam?
„Hat ein arger Sperber
„Dir entrafft das Weibchen?
„Ha, du Räuber Zbyhon
„Auf der festen Burg dort

„Hast geraubt mein Liebchen
„Mir, mein theures Holdchen,
„Sie zur Burg entführet,
„Ach, zur festen Burg!
„Wohl, du frommer Täuber,
„Kämpftest mit dem Sperber,
„Schwölle dir im Herzchen
„Kraft und Muth zum Kampfe.
„Hätt'st dem bösen Sperber
„Wohl dein Lieb' entrissen.
„Wären dir gegeben.
„Starke scharfe Krallen;
„Hättest wohl erschlagen
„Gar den bösen Sperber,
„Wäre hart dein Schnabel,
„In sein Fleisch zu hauen.

„Auf! du traur'ger Jüngling,
„Raff' dich auf gen Zbyhon!
„Muthig gegen Feinde
„Schlagt dein Herz im Busen.
„Dir sind scharfe Waffen
„Wider ihn gegeben,
„Ihm auf's Haupt zu schmettern
„Eine wucht'ge Streitaxt." —

Eilt hinab der Jüngling

Fort durch Waldes Dunkel.
Seine Waffen thut er
An, und auf die Schulter
Nimmt er seine Streitaxt;
Eilt durch Waldes Dunkel
Fort zur steilen Veste.
Kommt bei nächt'gem Dunkel
Zu der steilen Veste,
Schlagt mit Macht an's Burgthor,
„„Wer da?"" ruft's heraus.
„Ein verirrter Waidmann." —
Auf thun sich die Thore,
Schlägt mit Macht an's zweite;
Auf thut sich die Pforte.
„Wo ist der Wladyke?
„Sagt, wo weilet Zbyhon?"
„„Hinter'm grofsen Saale.""
Und dort weilet Zbyhon
Er, der geile Räuber,
Dort auch weint die Maid.
„Hoy! Thu' auf dem Waidmann!"
Doch nicht öffnet Zbyhon.
Da mit seiner Streitaxt
Spillt das Thor der Jüngling,
Spaltet mit der Streitaxt

Stark des Zbyhon's Haupt,
Und durchstreift die ganze
Veste, und ermordet
All' der Veste Mannen.
Drauf bei seinem Mädchen
Ruht er bis zum Morgen.
Durch der Bäume Wipfel
Scheint die Morgensonne
Hell herein zur Burg.
Neue Lust ertaget
In des Jünglings Herzen,
Weil sein schönes Liebchen
Er in starken Armen
Wieder wiegen darf.
„Wessen ist die Taube?
„ „Zbyhon raubte sie,
„ „Hielt, wie mich, gefangen
„ „Sie in fester Burg." "
„Fleug hinaus zum Walde
„Aus dem Zwing der Burg!"
Und sie fliegt zum Walde,
Und sie flattert her,
Und sie flattert hin.
Hüpft von Baum zu Baum
Mit dem lieben Täuber,

Schläft auf einem Zweige
Mit dem holden Männchen.
Und in Freud' ergehet
Sich die schöne Maid
Mit dem lieben Jüngling.
Geht mit ihm umher,
Wo es ihr beliebet,
Und in Einem Bette
Schläft sie mit dem Liebling.

II. Das Sträufschen.

Wehet ein Lüftchen
Aus fürstlichen Wäldern,
Da läufet das Mädchen,
Da läuft es zum Bach;
Schöpft in beschlag'ne
Eimer das Wasser.
Am Flufse zum Mädchen
Schwimmet ein Sträufschen,
Ein duftiges Sträufschen
Von Veilchen und Rosen.
Die Dirne versuchet
Das Sträufschen zu fangen,
Da fällt, ach! da fällt sie
In's kühlige Wasser.

Wenn ich, du holdes
Blümchen, es wüſste,
Wer dich gepflanzet
In lockeren Boden,
Wahrlich! dem gäb' ich
Ein goldenes Ringlein.
Wenn ich, du holdes
Sträuſschen, es wüſste,
Wer dich mit zartem
Baste gebunden,
Wahrlich! dem gäb' ich
Die Nadel vom Haare.
Wenn ich, du holdes
Blümchen, es wüſste,
Wer in den kühlen
Bach dich geworfen,
Wahrlich, dem gäb' ich
Mein Kränzlein vom Haupte!

III. Die Erdbeeren.

Rothe Beeren einzusammeln,
Geht mein Liebchen in den Wald,
Ritzt mit einem scharfen Dorne
Sich das weiſse Füſschen.
Und nicht kann mein liebes Mädchen

Auf den Fuſs mehr treten.
Warum hast du, böser Stechdorn,
Ihr solch Weh' bereitet?
Dafür sollst du, spitzer Dornstrauch,
Ausgereutet werden.

Komm, mein Liebchen, komm ins Kühle
Unter grüne Kiefern.
Weil ich springe auf die Wiese
Um mein weiſses Röſslein,
Auf der Wies' im dichten Grase
Weidet sich mein Röſslein,
Und mein Liebchen dort im Kühlen
Harret des Geliebten,
So beginnet sie zu klagen
Still im Kieferuwäldchen.

„Ach, was wird die Mutter sagen,
„Ich unselig Mädchen?
„Immer sagte mir die Mutter;
„Hüth' dich vor den Männern!
„Warum sich vor ihnen hüthen?
„Sind ja gute Menschen.

Und ich kam auf meinem Röſslein,
Weiſs wie Schnee, geritten;
Spring' herunter von dem Röſslein,
Knüpf's an einen Baumast

Mit dem Silberzaume.
Und umfaſs' die Maid, und drück' sie
An mein Herz, und küſs' sie,
Und die schöne Maid vergaſs schon
Auf den Schmerz im Fuſse.
Und wir liebten uns, und küſsten,
Bis die Sonn' sich neiget.
„Komm, mein Lieber, schnell nach Hause,
„Eh die Sonn' hinabgeht."
Und ich schwang mich auf mein Röſslein,
Weiſs wie Schnee, behende;
Nehm' mein Liebchen in die Arme,
Trab' mit ihr nach Hause.

IV. Der Hirsch.

Es schweift ein Hirsch durch Berg und Wald,
Und springt im heim'schen Forste
Berg auf, Berg ab in einem fort.
Tragt sein herrlich Geweih hoch.
Mit dem herrlichen Geweih
Bricht er durch das Dickigt,
Springt umher im Walde
Auf den hurt'gen Läufen.
Und ein Jüngling schweifet durch die Berge,
Schweifet durch die Thale

Stolze Waffen in den Krieg
Trägt er auf dem Leibe,
Mit den starken Waffen
Bricht er Feindeshaufen.
Nimmer schweift der Jüngling durch die Berge,
Listig sprang ein grimmer Feind
An ihn an mit finstern Blicken,
Die vom Zorne glühn,
Schlägt ihn auf die Brust mit schwerer Streitaxt —
Klagend rauschen d'rob die Wälder —
Schlägt heraus des Jünglings zarte Seele.
Und sie fliegt hinaus zum schönen schlanken Halse,
Durch den Hals dann durch die schönen Lippen.
Sieh! da liegt er, warmes Blut
Fliesst heraus nach seiner Seele,
Als sie ausgeflogen,
Und der kalte Boden trinkt das warme Blut;
Und in jeder Mädchenbrust war Trauer.
Auf dem kalten Boden lag der Jüngling,
Eine Eiche sprosset über ihm,
Breitet ihre Zweige aus.

Springt herum auf hurt'gen Läufen,
Streckt den schlanken Hals empor zum Laube.
Schwärme gierer Sperber
Kommen hergeflogen
Aus dem ganzen Wald zur Eiche,
Krächzen alle laut:
„Feindes Grimme fiel der Jüngling!"
Alle Mädchen weinten um den Jüngling.

V. Die Rose.

Ach, du Rose, schöne Rose,
Warum bist du früh erblühet?
Dann, erblüht, warum erfroren?
So erfroren, dann verwelket?
Und verwelkt, ach! abgefallen?
Abends safs ich, lange safs ich,
Safs, bis schon die Hähne krähten,
Ach, und konnte nichts erwarten.
Als die Späne niederbrannten,
Schlief ich ein, da träumte mir.
Sieh, mir war's, als ob mir Armen
Von der rechten Hand hinunter
Glitt' ein gold'ner Fingerring,
Glitt' ein köstlich theu'rer Stein.

Und ich fand nicht mehr den Stein.
Nicht erharrt' ich den Geliebten. 16

VI. Der Kukuk.

Steht eine Eich' im weiten Felde,
Auf der Eiche sitzt ein Kukuk.
Und er schlägt, hebt an zu klagen,
Daſs der Lenz nicht immer währet,
Wie möcht' Korn im Felde reifen,
Wenn es immer Frühling bliebe,
Wie im Garten Aepfel reifen,
Wenn nur immer Sommer bliebe?
Wie im Schober frieren Aehren,
Wenn es immer Herbst nur bliebe?
Und wie bange wär' der Dirne,
Wenn sie immer einsam bliebe. 12

VII. Die Verlassene.

Ach, ihr Wälder! Dunkle Wälder!
Miletiner Wälder!
Sagt, warum ihr, Sommers, Winters,
Immer gleich ergrünet?
Ach, ich wollte gern nicht weinen,
Gern mein Herz nicht quälen!
Aber sagt, ihr guten Leute,
Wer sollt' hier nicht weinen? 8

Ach, wo ist mein guter Vater?
Weh! er liegt im Grabe!
Wo die Mutter? Gute Mutter!
Uiber ihr wächst Gras!
Bruder hab ich nicht, noch Schwester,
Und fort ist mein Liebling. 14

VIII. Die Lerche.

Sieh, ein Mägdlein jätet Hanf,
An dem Herrengarten;
Eine Lerche spricht zu ihr:
„Warum also traurig?"
Ach, wie könnt' ich fröhlich seyn,
Liebe kleine Lerche!
Den Geliebten führten sie
Fort zum Felsenschlosse.
Hätt' ich eine Feder nur,
Schrieb ich ihm ein Briefchen;
Und du flögst damit zu ihm,
Liebe kleine Lerche!
Doch nicht Blatt hab ich, noch Feder,
Einen Brief zu schreiben,
Grüfs den Theuern mit Gesange,
Dafs ich hier verschmachte. 16

Krächzt im Schlofs ein — — —

